

PRITARTA
Panevėžio miesto savivaldybės tarybos
2017 m. kovo ... d. sprendimu Nr.

**PANEVĖŽIO MIESTO SAVIVALDYBĖS KONTROLIERIAUS
(KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBOS)
2016 METŲ VEIKLOS ATASKAITA**

TURINYS

IŽANGA	1
1. TARNYBOS VEIKLOS ORGANIZAVIMAS.....	2
2. VEIKLA 2016 METAIS	4
3. AUDITO VEIKLA.....	5
3.1. Savivaldybės 2015 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, Savivaldybės biudžeto ir turto naudojimo auditas	5
3.2. Savivaldybės 2016 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, Savivaldybės biudžeto ir turto naudojimo auditas	18
3.3. Finansinis (teisėtumo) auditas	18
3.4. Veiklos auditas	19
3.5. Išvados Savivaldybės tarybai	23
4. TARNYBOS VEIKLOS VEIKSMINGUMAS, PRIORITETINĖS KRYPTYS.....	24

IŽANGA

Panevėžio miesto savivaldybės kontrolieriaus (Kontrolės ir audito tarnybos) 2016 metų veiklos ataskaita parengta vykdant Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą¹, Panevėžio miesto savivaldybės tarybos veiklos reglamentą², Panevėžio miesto savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos nuostatus³ ir 2017 metų veiklos planą.

Panevėžio miesto savivaldybės kontrolierius (Kontrolės ir audito tarnyba) siekia, kad visi Panevėžio miesto savivaldybės (toliau – Savivaldybė) viešojo administravimo subjektai laikytųsi įstatymų, tinkamo ir efektyvaus Savivaldybės biudžeto lėšų ir turto naudojimo, kad būtų tobulinama Savivaldybės sektoriaus finansų valdymo sistema.

Savivaldybės kontrolės ir audito funkcijoms įgyvendinti Savivaldybėje nuo 1997 metų įsteigtas juridinis asmuo – biudžetinė įstaiga Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba (toliau – Tarnyba). Tarnybai vadovauja ir už jos veiklą atsako Savivaldybės kontrolierius.

Savivaldybės kontrolierius tvirtina Tarnybos struktūrą, pareigybių sąrašą, pareigybių aprašymus ir pareiginius nuostatus, Valstybės tarnybos įstatymo nustatyta tvarka priima į pareigas ir iš jų atleidžia valstybės tarnautojus, atlieka kitas Tarnybos personalo valdymo funkcijas. Savivaldybės kontrolierius planuoja ir organizuoja Tarnybos veiklą, užtikrina jai pavestų funkcijų ir užduočių vykdymą, atstovauja Tarnybai valstybės valdžios ir Savivaldybės institucijose, kitose įstaigose, organizacijose. Nuo 2009 m. sausio 29 d. Savivaldybės kontroliere dirba Laima Skeirytė.

Savivaldybės kontrolieriaus (Kontrolės ir audito tarnybos) veiklos ataskaita yra skirta Savivaldybės tarybai, audituojamiems subjektams ir Savivaldybės bendruomenei. Teikdami 2016 metų veiklos ataskaitą, norime padėkoti visų audituotų subjektų vadovams ir darbuotojams už bendradarbiavimą ir geranorišką supratimą mums atliekant nustatytas funkcijas. Tikimės tolesnio konstruktyvaus dalykinio bendravimo ir bendradarbiavimo. Iš Savivaldybės tarybos narių laukiame

¹ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo, 1994-07-07 Nr. I-533, 27 str. 9 d. 15 p. (su vėlesniais pakeitimais).

² Savivaldybės tarybos 2015-03-26 sprendimas Nr. 1-44 (su vėlesniais pakeitimais).

³ Savivaldybės tarybos 2014-04-24 sprendimas Nr. 1-113.

objektyvaus Savivaldybės kontrolieriaus ir Tarnybos veiklos vertinimo, pastabų ir pasiūlymų, kaip gerinti darbą. Tikime, kad bendromis mūsų visų pastangomis pasieksime, kad Savivaldybės turtas būtų valdomas skaidriau, taupiau, efektyviau ir racionaliau.

1. TARNYBOS VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

Tarnybos funkcijos

Tarnyba yra viešasis juridinis asmuo, prižiūrintis, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas Savivaldybės turtas bei patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, kaip vykdomas Savivaldybės biudžetas ir naudojami kiti piniginiai ištekliai. Tarnyba, vykdydama jai pavestas funkcijas:

- atlieka išorės auditą Savivaldybės administracijoje, Savivaldybės administravimo subjektuose ir Savivaldybės kontroliuojamose įmonėse;
- rengia ir Savivaldybės tarybai teikia išvadą dėl Savivaldybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, Savivaldybės biudžeto ir turto naudojimo;
- rengia ir Savivaldybės tarybai teikia sprendimams priimti reikalingas išvadas dėl Savivaldybės paskolų ėmimo, viešojo ir privataus sektorių partnerystės;
- nagrinėja iš gyventojų gaunamus prašymus, pranešimus, skundus ir pareiškimus dėl Savivaldybės lėšų ir turto, patikėjimo teise valdomo valstybės turto naudojimo, valdymo ir disponavimo juo.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas nustato pagrindinius principus, kuriais grindžiama Tarnybos veikla: nepriklausomumo, teisėtumo, viešumo, objektyvumo ir profesionalumo.

Tarnyba savo veikloje vadovaujasi Tarptautiniais audito standartais, Valstybės kontrolieriaus patvirtintais Valstybinio audito reikalavimais, metodikomis.

Profesinė etika. Veiklos viešinimas

Tarnybos valstybės tarnautojų elgesio taisyklėse nustatyti profesiniai reikalavimai ir procedūros, užtikrinančios Vietos savivaldos įstatyme savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos veiklai nustatytų principų – nepriklausomumo, teisėtumo, viešumo, objektyvumo ir profesionalumo, laikymąsi. Siekiant sumažinti ar pašalinti grėsmes auditoriaus nepriklausomumui, nustatytos įvairios prevencinės priemonės: Tarnybos valstybės tarnautojai neaudituoja įstaigų, kuriose gali kilti viešųjų ir privačių interesų konfliktai, deklaruoja viešuosius ir privačius interesus, prieš pradėdant auditą pildo Nešališkumo deklaracijas. Šios priemonės leidžia užtikrinti, kad auditai būtų atliekami objektyviai ir nešališkai, kad Tarnybos valstybės tarnautojai nedalyvautų su einamomis pareigomis nesuderinamoje veikloje.

Tarnybos veikla yra viešinama. Savivaldybės interneto svetainėje www.panevezys.lt skelbiama informacija apie Tarnybos veiklą: Savivaldybės kontrolieriaus ir jo pavaduotojo veiklos užduotys, visų darbuotojų funkcijos, darbo užmokestis, metų veiklos planai ir ataskaitos, finansinės ataskaitos, atliktų auditų ataskaitos ir išvados, Savivaldybės tarybai teikiamos išvados. Veiklos ataskaitos santrauka skelbiama vietinėje spaudoje.

Audito kokybės užtikrinimas. Darbuotojų mokymas

Tarnybos audito kokybės politiką, audito procedūras, peržiūros ir audito kokybės kontrolės bendruosius reikalavimus nustato Tarnybos audito kokybės valdymo taisyklės, parengtos vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymu, Tarptautiniais audito standartais, Valstybinio audito reikalavimais.

2016 metais Tarnyboje vykdyta nuolatinė audito kokybės užtikrinimo procedūrų pakankamumo ir veiksmingumo stebėseną. Kiekvieno darbuotojo atliktos audito procedūros prižiūrėtos ir peržiūrėtos, siekiant nustatyti, ar auditas atliekamas pagal audito planą ir programas, atliktas darbas ir gauti rezultatai tinkamai pateikti darbo dokumentuose, išspręsti ir audito išvadoje

bei rekomendacijose pateikti visi svarbūs audito klausimai, pasiekti audito procedūrų tikslai, padarytos išvados ir rekomendacijos atitinka darbo rezultatus ir pagrindžia nuomonę.

2016 metais Tarnyboje dirbo 8-i darbuotojai – valstybės tarnautojai. Tarnybos valstybės tarnautojai į pareigas priimti Valstybės tarnybos įstatyme nustatytais būdais – konkurso arba tarnybinio kaitumo. Visų darbuotojų išsilavinimas aukštasis universitetinis, visi turi pareigybės aprašymuose reikalaujamą darbo patirtį. Kiekvienais metais atliekamas visų valstybės tarnautojų metinis veiklos vertinimas. Reikalavimai profesinei kompetencijai nustatyti Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme ir valstybės tarnautojų pareigybių aprašymuose. Audito užduotis atlieka valstybės tarnautojai, turintys tam reikiamos kompetencijos ir gebėjimų.

Tarptautiniuose audito standartuose ir Valstybinio audito reikalavimuose, kuriais vadovaujasi Tarnyba, nustatyta auditą atliekančių darbuotojų pareiga – nuolat atnaujinti žinias ir tobulinti įgūdžius, reikalingus auditui atlikti. Vienas svarbiausių veiksnių, leidžiantis užtikrinti tinkamą ir efektyvų audito atlikimą, yra valstybės tarnautojo profesinė kompetencija. Reikalavimai Tarnybos darbuotojams yra nuolat didinami profesionalumo, atsakomybės, veiklos viešumo ir kitais aspektais. Norint išlaikyti tinkamą specialistų kompetenciją, būtina užtikrinti savalaikį ir efektyvų mokymą. 2016 metais Tarnybos darbuotojai dalyvavo vidutiniškai 35 valandų mokymuose viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų taikymo, finansinio (teisėtumo) ir veiklos auditų metodikos ir kitais aktualiais funkcijoms vykdyti klausimais.

2016 metų veiklos planas

Veiklos planas rengiamas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teisės aktuose Tarnybai nustatytą kompetenciją, vadovaujantis prioritetų parinkimo, išankstinio tyrimo, objektyvumo, nešališkumo, apolitiškumo ir audito sudėtingumo vertinimo principais.

Rengiant 2016 metų veiklos planą, atlikta Tarnybai teisės aktais nustatytų privalomų ir kitų funkcijų analizė. Nustatyti kiekybiniais ir kokybiniais aspektais reikšmingi audito subjektai, įvertinta Tarnyboje gauta informacija apie poreikį auditams bei Tarnybos žmogiškieji ištekliai. Įvertintos riziką mažinančios priemonės – kitų institucijų (lėšų davėjų, Valstybės kontrolės, Savivaldybės administracijos Centralizuoto vidaus audito skyriaus ir kt.) atliekami tikrinimai, auditai.

Savivaldybės tarybos Kontrolės komitetas 2015 m. spalio 9 d. posėdyje⁴ pritarė Tarnybos 2016 metų veiklos planui. Tarnybos 2016 metų veiklos planas buvo patvirtintas Savivaldybės kontrolieriaus įsakymu ir teisės aktų nustatytais terminais pateiktas Valstybės kontrolei.

Atliktų auditų ataskaitos ir išvados teikiamos audituotiems subjektams, Savivaldybės merui, Savivaldybės administracijos direktoriui bei svarstomos Savivaldybės tarybos Kontrolės komitete.

Tarnybos finansavimas 2016 metais

Tarnybos veiklos planui vykdyti Savivaldybės taryba skiria biudžeto asignavimus. 98 proc. Tarnybai patvirtintų asignavimų skirti ir panaudoti Tarnybos darbuotojų – valstybės tarnautojų darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms – atitinkamai 133,6 ir 41,4 tūkst. Eur, prekėms ir paslaugoms skirta 3,4 tūkst. Eur, iš viso 2016 metais Tarnybai skirta 178,4 tūkst. Eur Savivaldybės biudžeto asignavimų.

Savivaldybės tarybos sprendimu⁵, vadovaujantis Tarnybos ir Savivaldybės administracijos sudaryta Centralizuoto buhalterinės apskaitos tvarkymo ir finansinio, ūkinio, materialinio aptarnavimo sutartimi, Tarnybos buhalterinę apskaitą tvarko Savivaldybės administracijos Buhalterinės apskaitos skyrius. 2016 metais Tarnybos 2015 metų finansinės ataskaitos parengtos ir pateiktos teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais.

Bendrosios veiklos funkcijos

Tarnyba 2016 metais, be audito ir kontrolės funkcijų, vykdė ir jai, kaip biudžetinei įstaigai, teisės aktais nustatytas funkcijas.

⁴ Savivaldybės tarybos Kontrolės komiteto 2015-10-09 posėdžio protokolas Nr. 2KK-9.

⁵ Savivaldybės tarybos 2009-03-19 sprendimas Nr. 1-31-7.

Savivaldybės kontrolierius išleido 49-is įsakymus veiklos, personalo, atostogų ir komandiruočių klausimais; parengti ir išsiųsti 122-u raštai įvairiais Tarnybos veiklos klausimais, gauti 122-u raštai, vykdyti prekių ir paslaugų viešieji pirkimai, parengta Tarnybos korupcijos prevencijos programa, atnaujintos Tarnybos vidaus tvarkos, taisyklės, tvarkytas Tarnybos archyvas: suderinti ir patvirtinti 2014 metais užbaigtų bylų apskaitos dokumentai, suderintas ir patvirtintas įstaigos dokumentacijos planas ir t.t.

Savivaldybės kontrolierius ir Tarnybos valstybės tarnautojai pagal poreikį dalyvavo Savivaldybės tarybos, komitetų posėdžiuose. Savivaldybės kontrolierė dalyvauja Savivaldybių kontrolierių asociacijos veikloje, nuo 2013 metų yra išrinkta asociacijos Valdybos pirmininko pavaduotoja.

2. VEIKLA 2016 METAIS

1 lentelė

Tarnybos atlikti darbai 2016 metais

<i>Pavadinimas</i>	<i>Audito subjektai, sritys</i>
Savivaldybės 2015 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, Savivaldybės biudžeto ir turto naudojimo auditas	<p>Baigtos atlikti audito procedūros pas Savivaldybės 2015 metų biudžeto asignavimų valdytojus bei Savivaldybės 2015 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio grupę sudarančius viešojo sektoriaus subjektus atrinktose reikšmingose ir rizikingose srityse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Savivaldybės administracijoje – <i>darbo užmokestis ir socialinis draudimas, ilgalaikis materialusis turtas, finansinis turtas, ilgalaikio turto (patalpų) nuoma, prekės ir paslaugos, socialinės išmokos, pajamos, finansinių išipareigojimų vykdymas, kitos išlaidos (einamiesiems tikslams), biudžeto pajamos-išlaidos, konsolidavimo procesas;</i> - <i>Darbo užmokestis ir socialinis draudimas, ilgalaikis materialusis turtas, prekės ir paslaugos:</i> <ul style="list-style-type: none"> - Panevėžio „Šviesos“ specialiojo ugdymo centre; - Panevėžio Juozo Miltinio gimnazijoje; - Panevėžio „Saulėtekio“ progimnazijoje; - Panevėžio „Ąžuolo“ progimnazijoje; - Panevėžio jaunimo mokykloje; - Panevėžio lopšelyje-darželyje „Voveraitė“; - Panevėžio lopšelyje-darželyje „Papartis“; - Panevėžio lopšelyje-darželyje „Dobilas“; - Panevėžio lopšelyje-darželyje „Kregždutė“; - Panevėžio moksleivių namuose; - <i>ilgalaikio turto (patalpų) nuoma:</i> <ul style="list-style-type: none"> - Panevėžio kino centre „Garsas“; - Panevėžio kultūros centre Panevėžio bendruomenių rūmuose; - Panevėžio muzikiniame teatre; - Panevėžio kūno kultūros ir sporto centre; - Panevėžio futbolo akademijoje; - Panevėžio Žemynos“ progimnazijoje; - Panevėžio „Šviesos“ specialiojo ugdymo centre; - Panevėžio „Vilties“ progimnazijoje; - Panevėžio „Nevėžio“ pagrindinėje mokykloje.
2015 metų finansinis (teisėtumo) auditas	Auditas pradėtas 2015 metų II pusmetį, užbaigtas 2016 metų I pusmetį - VšĮ Panevėžio fizinės medicinos ir rehabilitacijos centre.

<i>Pavadinimas</i>	<i>Audito subjektai, sritys</i>
Veiklos auditai	Baigti 2015 metais pradėti UAB „GRAUDUVA“ ir UAB „PANEVĖŽIO BŪSTO“ auditai. Atliktas UAB „PANEVĖŽIO AUTOBUSŲ PARKO“ auditas.
Savivaldybės 2016 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, Savivaldybės biudžeto ir turto naudojimo auditas	Parengta audito strategija, nustatytos reikšmingos ir rizikingos sritys, atliktas aukščiausio lygio vidaus kontrolės vertinimas. Pagrindinės audito procedūros reikšmingose ir rizikingose srityse atliekamos 33-ose Savivaldybės biudžetinėse įstaigose, įskaitant Savivaldybės administraciją ir Savivaldybės išdą, ir 3-ose Savivaldybės viešosiose įstaigose. Audito išvada bus pateikta iki 2017 m. liepos 15 d.
Išvados Savivaldybės tarybai	Savivaldybės administracijai pateikus prašymus, pateiktos išvados Tarybai: <ul style="list-style-type: none"> - dėl Savivaldybės galimybės imti ilgalaikę 3772,9 tūkst. Eur paskolą paimtoms paskoloms grąžinti; - dėl papildomo susitarimo Nr. 11 prie 2007 m. liepos 3 d. Koncesijos sutarties, sudarytos tarp Panevėžio miesto savivaldybės administracijos ir UAB „Panevėžio arena“ (ankstesnis pavadinimas – UAB „Miesto arena“), projekto; - dėl Koncesijos sutarties (Sveikatingumo centro statybos, valdymo naudojimo ir priežiūros bei paslaugų teikimo) pakeitimo projekto.
Gyventojų pareiškimų nagrinėjimas	Savivaldybės kontrolierė pagal Savivaldybės mero patvirtintą gyventojų priėmimo grafiką Savivaldybės priimamajame bei tiesiogiai Tarnyboje 2016 metais priėmė miesto gyventojus įvairiais jiems rūpimais klausimais, teikė konsultacijas. Tarnyboje nagrinėti trys rašytiniai skundai (dėl neteisėto atleidimo iš darbo biudžetinėje įstaigoje, dėl pažeidimų biudžetinėse įstaigose), pareiškėjams, atlikus tikrinimus, atsakyta.

3. AUDITO VEIKLA

3.1. Savivaldybės 2015 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, Savivaldybės biudžeto ir turto naudojimo auditas

Vykdydami Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros ir Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymų nuostatas, atlikome Savivaldybės 2015 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio (biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio, įskaitant Savivaldybės skolos ataskaitas, ir konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio), Savivaldybės biudžeto ir turto naudojimo auditą. Audito išvadoje pateikėme tris nuomones:

- dėl Savivaldybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenų;
- dėl Savivaldybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio duomenų;
- Savivaldybės biudžeto ir turto naudojimo teisėtumo.

Biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys sudarytas iš Savivaldybės administracijos ir jos 2-jų padalinių ir Savivaldybės 75-ių biudžetinių įstaigų ataskaitų.

Savivaldybės 2015 metų biudžete patvirtinta 16-a programų. Savivaldybės biudžeto asignavimai paskirstyti 78-iems asignavimų valdytojams.

Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys sudarytas konsoliduojant Savivaldybės administracijos, Savivaldybės išdo, Savivaldybės privatizavimo fondo, Savivaldybės 75-ių biudžetinių įstaigų, vienos kontroliuojamos bendrojo ugdymo mokyklos, kurios teisinė forma yra viešoji įstaiga, 5-ių kontroliuojamų sveikatos priežiūros viešųjų įstaigų finansines ataskaitas⁶. Taip pat įtrauktas finansinis turtas, kurį sudaro Savivaldybei priklausantis šių bendrovių ir įstaigų nuosavas kapitalas – 12-os kontroliuojamų ne viešojo sektoriaus subjektų (10-ies akcinių ir uždarytųjų akcinių bendrovių ir 2-ų viešųjų įstaigų), 4-ių asocijuotų subjektų (viešųjų įstaigų), 2-ų kitų subjektų (viešųjų įstaigų).

Audito metu vertinome, ar Savivaldybės 2015 metų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys ir Savivaldybės 2015 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais parengti pagal teisės aktų reikalavimus ir juose nėra reikšmingų iškraipymų, lyginant jų duomenis su Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojų pateiktais ataskaitų rinkiniais ir kitais Savivaldybės administracijos duomenimis, iš kurių jie buvo sudaryti.

Audituotų ataskaitų duomenys:

- Savivaldybės biudžeto 2015 metų pajamos – 72048,4 tūkst. Eur;
- Savivaldybės biudžeto 2015 metų išlaidos – 71413,0 tūkst. Eur;
- Savivaldybės skolos ir skoliniai įsipareigojimai 2015 m. gruodžio 31 d. – 19118,2 tūkst.

Eur;

- turto bei atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likutis 2015 m. gruodžio 31 d. – 204130,8 tūkst. Eur;

- 2015 metų veiklos rezultatas – grynasis perviršis 11424,5 tūkst. Eur.

Savivaldybės biudžeto ir turto naudojimo teisėtumą vertinome remdamiesi atliktų audito procedūrų rezultatais. Pagrindines audito procedūras reikšmingose srityse atlikome devyniolikoje biudžetinių įstaigų (žr. 1 lentelę). Suplanavome ir atlikome viešosios sveikatos priežiūros įstaigos VšĮ Panevėžio fizinės medicinos ir reabilitacijos centro finansinį (teisėtumo) auditą (plačiau – 3.3 dalyje).

Pateikėme besąlyginę nuomonę dėl *Savivaldybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio* duomenų – Savivaldybės 2015 metų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais parengtas ir pateiktas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius šio rinkinio sudarymą.

Dėl *Savivaldybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio* duomenų pareiškėme sąlyginę nuomonę – Savivaldybės 2015 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys parodo tikrą ir teisingą Savivaldybės 2015 m. gruodžio 31 d. finansinę būklę ir 2015 metų veiklos rezultatus, grynojo turto pokyčius, pinigų srautus pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, visais reikšmingais atžvilgiais yra parengtas ir pateiktas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius šio rinkinio sudarymą ir pateikimą, išskyrus poveikį, kurį turi ar gali turėti audito metu nustatyti dalykai.

Audito metu nustatyta, kad dėl viešojo sektoriaus subjektų pateiktų klaidingų duomenų, Savivaldybės 2015 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio duomenys ne visais atvejais teisingai parodo viešojo sektoriaus subjektų grupės finansinius rezultatus, išsamiai ir teisingai atspindi turta, įsipareigojimus, pajamas ir sąnaudas, grynąjį turta. Finansinėse ataskaitose nustatytų klaidų suma - 2248,4 tūkst. Eur. Be to, dėl apskaitą reglamentuojančių teisės aktų neteisingo taikymo, nustatytais atvejais negalėjome patvirtinti finansinių ataskaitų atskirų straipsnių duomenų 42643,8 tūkst. Eur teisingumo (2 lentelė).

⁶ Savivaldybės administracijos direktoriaus 2014-11-14 įsakymas Nr. AF-228.

Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio ataskaitose nustatyti neatitikimai

<i>Eil. Nr.</i>	<i>Straipsnis</i>	<i>Padidinta, tūkst. Eur</i>	<i>Sumažinta, tūkst. Eur</i>	<i>Negalime patvirtinti sumos teisingumo, tūkst. Eur</i>
Finansinės būklės ataskaita				
A.	<i>Ilgalaikis turtas</i>	1105,1	879,8	18885,9
B.	<i>Biologinis turtas</i>			53,8
C.	<i>Trumpalaikis turtas</i>		3,0	1707,9
D.	<i>Finansavimo sumos</i>	224,8	0,8	19517,0
E.	<i>Įsipareigojimai</i>		2,5	1130,6
F.	<i>Grynasis turtas</i>		0,8	50,8
	Iš viso:	1329,9	886,9	41346,0
Veiklos rezultatų ataskaita				
A.	<i>Pagrindinės veiklos pajamos</i>			
I.	<i>Finansavimo pajamos</i>	13,2	2,6	623,5
II.	<i>Pagrindinės veiklos kitos pajamos</i>			50,8
B.	<i>Pagrindinės veiklos sąnaudos</i>			
I.	<i>Bendrų valstybės paslaugų</i>			149,3
IV.	<i>Ekonomikos</i>			474,2
VI.	<i>Būsto ir komunalinio ūkio</i>	12,0		
VII.	<i>Sveikatos apsaugos</i>	1,2		
IX.	<i>Švietimo</i>		2,6	
	Iš viso:	26,4	5,2	1297,8

Viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų rinkiniuose nustatytos klaidos, pažeidimai ir neatitikimai, kurie lėmė duomenų iškraipymus Savivaldybės konsoliduotose finansinėse ataskaitose:

1. *Savivaldybės administracija* pastatų apskaitą tvarkė nesivadovaudama 12-ojo Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standarto (toliau – VSAFAS) nuostatomis: nustatytais atvejais apskaitoje klaidingai apskaitė nekilnojamojo turto – pastatų esminio turto pagerinimo išlaidas; nustatytais atvejais pastatams klaidingai nustatė eksploatavimo pradžios datą ir naudingo tarnavimo laiką, neteisingai perskaičiavo nusidėvėjimo sąnaudas; nustatytais atvejais nepateikė auditui duomenų apie pastatų eksploatavimo pradžios datą, todėl Finansinės būklės ataskaitos straipsniai – ilgalaikio turto *A.II.2 Pastatai* ir finansavimo sumų *D Finansavimo sumos* padidinti 220,7 tūkst. Eur, negalime patvirtinti šių straipsnių 2,6 tūkst. Eur sumų teisingumo. Veiklos rezultatų ataskaitos straipsniai padidinti – pagrindinės veikos pajamų *A.I Finansavimo pajamos* 13,2 tūkst. Eur, pagrindinės veiklos sąnaudų – *B.IV Būsto ir komunalinio ūkio* 12,0 tūkst. Eur, *B.VII Sveikatos apsaugos* 1,2 tūkst. Eur.

2. „Šviesos“ *specialiojo ugdymo centras* nustatytu atveju pastatams nustatė neteisingą eksploatavimo pradžios datą bei neteisingą likusį jų naudingo tarnavimo laiką, neteisingai apskaičiavo nusidėvėjimo sąnaudas, todėl Finansinės būklės ataskaitos straipsniai – ilgalaikio turto *A.II.2 Pastatai* ir finansavimo sumų *D Finansavimo sumos* padidinti 4,1 tūkst. Eur. Veiklos rezultatų ataskaitos straipsniai pagrindinės veikos pajamų *A.I Finansavimo pajamos* ir pagrindinės veiklos sąnaudų *B.IX Švietimo* sumažinti 0,1 tūkst. Eur.

3. *Savivaldybės administracijoje* vietinės reikšmės kelių (gatvių) apskaita tvarkoma nesivadovaujant 12-ojo VSAFAS nuostatomis, nes buhalterinėje apskaitoje neapskaitoma 43 proc. visų Panevėžio miesto savivaldybės vietinės reikšmės kelių sąraše esančių gatvių; nustatytais atvejais gatvės apskaitomos ne pagal turto vienetus, o atskiromis atkarpomis; audituojamu laikotarpiu atlikus gatvių atkarpų rekonstravimą, neperžiūrėtas gatvių naudingo tarnavimo laikas ir

nevertinta, ar jis neturi būti pailgintas. Savivaldybėje tik mažai daliai vietinės reikšmės kelių (gatvių) yra atlikta techninė inventorizacija ir jie įregistruoti Nekilnojamojo turto registre; neatlikta vietinės reikšmės kelių ir gatvių metinė inventorizacija. Dėl to negalime patvirtinti Finansinės būklės ataskaitos straipsnių – ilgalaikio turto *A.II.3 Infrastruktūros ir kiti statiniai* ir finansavimo sumų *D Finansavimo sumos* 18678,2 tūkst. Eur bei Veiklos rezultatų ataskaitos straipsnių – pagrindinės veiklos pajamų *A.I Finansavimo pajamos* ir pagrindinės veiklos sąnaudų *B.IV Ekonomikos* 474,2 tūkst. Eur teisingumo.

4. „Ažuolo“ progimnazija ir „Šviesos“ specialiojo ugdymo centras nesivadovavo Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 6 str. 2 p. nuostata, į buhalterinę apskaitą neįtraukė faktiškai valdomo turto, todėl negalime patvirtinti Finansinės būklės ataskaitos straipsnių ilgalaikio turto – *A.II.3 Infrastruktūros ir kiti statiniai* ir finansavimo sumų *D Finansavimo sumos* 20,7 tūkst. Eur sumų teisingumo.

5. *Jaunimo mokykla*, nesivadovavo 12-ojo VSAFAS nuostatomis, kiemo statinius, kurie suformuoti kaip atskiri nekilnojamojo turto objektai, klaidingai apskaitė nekilnojamojų kultūros vertybių sąskaitoje kartu su kultūros vertybe kaip vieną turto vienetą, todėl negalime patvirtinti Finansinės būklės ataskaitos straipsniuose – ilgalaikio turto *A.II.3 Infrastruktūros ir kiti statiniai* ir finansavimo sumų *D Finansavimo sumos* nulinės vertės teisingumo.

6. Įstaigos pastatų – kultūros vertybių apskaitą tvarkė nesivadovaudamos 12-ojo VSAFAS nuostatomis:

- *Jaunimo mokykla* kultūros vertybę apskaitė netaikydama tikrosios vertės metodo, todėl negalime patvirtinti Finansinės būklės ataskaitos straipsnių – ilgalaikio turto *A.II.4 Nekilnojamosios kultūros vertybės* 0,03 tūkst. Eur ir grynojo turto *F.I Rezervai* nurodytos nulinės vertės teisingumo;

- „Šviesos“ specialiojo ugdymo centras pastatui iki jo pripažinimo kultūros vertybe klaidingai skaičiavo nusidėvėjimą ir pirminio pripažinimo kultūros vertybe metu nustatė mažesnę įsigijimo savikainą, todėl Finansinės būklės ataskaitos straipsniai – grynojo turto *F.I Rezervai* ir finansavimo sumų *D Finansavimo sumos* sumažinti 0,8 tūkst. Eur.

7. „Ažuolo“ progimnazija nesivadovavo 12-ojo VSAFAS nuostatomis, klaidingai apskaitė pavogtą turta, todėl Finansinės būklės ataskaitos straipsniai – ilgalaikio turto *A.II.8 Baldai ir biuro įranga* padidintas 0,5 tūkst. Eur ir ta pačia suma trumpalaikio turto *C.III.6 Kitos gautinos sumos* sumažintas.

8. *Savivaldybės administracija* nebaigtos statybos apskaitą tvarkė nesivadovaudama 12-ojo VSAFAS nuostatomis:

- statybos projekto metu įsigyto turto vertės nepadidino techninio projekto 11,6 tūkst. Eur verte, todėl Finansinės būklės ataskaitos ilgalaikio turto straipsniai *A.II.10 Nebaigta statyba ir išankstiniai mokėjimai* padidintas 11,6 tūkst. Eur, o *A.II.3 Infrastruktūros ir kiti statiniai* atitinkamai sumažintas;

- baigusi pastato statybą, darbų verte, kuri buvo apskaitoma nebaigtos statybos sąskaitoje, nepadidino ilgalaikio turto įsigijimo savikainos, todėl Finansinės būklės ataskaitos ilgalaikio turto straipsniai *A.II.10 Nebaigta statyba ir išankstiniai mokėjimai* padidintas 868,2 tūkst. Eur, o *A.II.2 Pastatai* atitinkamai sumažintas;

- 2015 metais ir ankstesniais metais ne visais atvejais vertino ilgalaikio materialiojo turto (nebaigtos statybos), apskaitomo įsigijimo savikaina, nuvertėjimą, todėl negalime patvirtinti Finansinės būklės ataskaitos straipsnių – ilgalaikio turto *A.II.10 Nebaigta statyba ir išankstiniai mokėjimai* ir finansavimo sumų *D Finansavimo sumos* 163,7 tūkst. Eur sumų teisingumo.

9. *Savivaldybės administracijoje* neišspręstas klausimas dėl įrengto turto pagal Savivaldybės administracijos V. Alanto gatvės techninį projektą – buitinių nuotekų tinklų dalies (20,7 tūkst. Eur) nuosavybės, todėl negalime patvirtinti Finansinės būklės ataskaitos straipsnių – ilgalaikio turto *A.II.10 Nebaigta statyba ir išankstiniai mokėjimai* ir finansavimo sumų *D Finansavimo sumos* likučių 20,7 tūkst. Eur teisingumo.

10. Savivaldybės administracijos paruoštame ir pateiktame viešojo sektoriaus subjektams Buhalterinės apskaitos vadovo 3 priedo Biologinio turto apskaitos tvarkos apraše nėra apibrėžta kas laikoma biologinio turto vienetu. Savivaldybė nėra patvirtinusi biologinio turto vertinimo taisyklių

(metodikos). Visų viešojo sektoriaus subjektų, išskyrus Savivaldybės administraciją ir Gamtos mokyklą, Finansinės būklės ataskaitos straipsnio *B Biologinis turtas* likučiai lygūs nuliui. Dėl to negalime patvirtinti konsoliduotoje Finansinės būklės ataskaitoje straipsnių – ilgalaikio turto *B Biologinis turtas* ir finansavimo sumų *D Finansavimo sumos* 53,8 tūkst. Eur likučių teisingumo.

11. *Savivaldybės administracija* nesivadovavo 12-ojo VSAFAS nuostatomis ir Savivaldybės administracijos direktoriaus patvirtintais Ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) ekonominiais normatyvais, klaidingai apskaičiavo ilgalaikio materialiojo turto, skirto parduoti, savikainą, dėl to negalime patvirtinti Finansinės būklės ataskaitos straipsnių – trumpalaikio turto *C.I.5 Ilgalaikis materialusis ir biologinis turtas, skirtas parduoti* ir finansavimo sumų *D.I Iš valstybės biudžeto* 577,3 tūkst. Eur sumų teisingumo.

12. *Savivaldybės administracija* nesivadovavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintų Inventorizacijos taisyklių nuostata ir neinventorizavo mokėtinų socialinių išmokų 973,2 tūkst. Eur sumos ir Sukaupėtų mokėtinų sumų – 143,9 tūkst. Eur. Dėl to pažeidė Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo 19 str. 9 d. nuostatą, nes šių sumų nepagrindė inventorizacijos duomenimis. Negalime patvirtinti Finansinės būklės ataskaitos įsipareigojimų straipsnių *E.II.7 Mokėtinos socialinės išmokos* 973,2 tūkst. Eur ir *E.II.11 Sukauptos mokėtinos sumos* 143,9 tūkst. Eur bei atitinkamai trumpalaikio turto straipsnių *C.III.5 Sukauptos gautinos sumos* 973,2 tūkst. Eur ir *C.III.6 Kitų gautinų sumų* 143,9 tūkst. Eur sumų teisingumo.

13. *Kūno kultūros ir sporto centras* ir „Šviesos“ *specialiojo ugdymo centras* apgyvendinimo paslaugas vykdė nesivadovaudami teisės aktų nuostatomis, netinkamai vykdė apgyvendinimo paslaugų apskaitą, dėl to negalėjome nustatyti suteiktų paslaugų apimties. Nustatėme riziką, kad dalis paslaugų teikta nemokamai ar mažesne negu Savivaldybės tarybos nustatyta kaina. Dėl nustatytų neatitikimų, negalime patvirtinti Finansinės būklės ataskaitos grynojo turto straipsnio *F.III.1 Einamųjų metų perviršis ar deficitas* ir Veiklos rezultatų ataskaitos pagrindinės veiklos pajamų straipsnio *A.II.3 Pagrindinės veiklos kitos pajamos* 50,8 tūkst. Eur sumų teisingumo.

14. *Ažuolo“ progimnazija, „Saulėtekio“ progimnazija ir Juozo Miltinio gimnazija* nesivadovavo 24-ojo VSAFAS 16 p., 2-ojo VSAFAS 5 p. bei 3-ojo VSAFAS 5 p. nuostatomis, neteisingai apskaičiavo atostogų kaupimų sumas darbuotojams, dėl to Finansinės būklės ataskaitos straipsniuose – trumpalaikio turto *C.III.5 Sukauptos gautinos sumos* ir įsipareigojimų *E.II.11 Sukauptos mokėtinos sumos* bei Veiklos rezultatų ataskaitos straipsniuose – pagrindinės veiklos pajamų *A.I Finansavimo pajamos* ir pagrindinės veiklos sąnaudų *B. IX Švietimo* sumažinti 2,5 tūkst. Eur sumomis.

15. Savivaldybės tarybos veiklos reglamente nėra reglamentuotas darbo užmokesčio, mokamo tarybos nariams už atliekamas tarybos nario pareigas, vienos valandos atlyginimo įkainio skaičiavimas. Dėl neiškaus tarybos narių atlyginimo už darbą teisinio reglamentavimo, negalime patvirtinti *Savivaldybės administracijos* Finansinės būklės ataskaitos straipsnių – trumpalaikio turto *C.III.5 Sukauptos gautinos sumos* ir įsipareigojimų *E.II.11 Sukauptos mokėtinos sumos* 13,5 tūkst. Eur bei Veiklos rezultatų ataskaitos straipsniuose – pagrindinės veiklos pajamų *A.I Finansavimo pajamos* ir pagrindinės veiklos sąnaudų *B.I Bendrų valstybės paslaugų* 149,3 tūkst. Eur sumų teisingumo.

Nuomonę dėl *Savivaldybės biudžeto vykdymo ir turto naudojimo teisėtumo* sąlygojome dėl audito metu nustatytų neatitikimų:

1. *Dėl Savivaldybės strateginio veiklos plano*

Savivaldybėje 2015 metais buvo nepakankama Panevėžio miesto strateginio veiklos plano stebėseną.

Pažeidžiant Panevėžio miesto savivaldybės strateginio planavimo organizavimo tvarkos aprašo nuostatas, iki audito metu pateiktų pastebėjimų 2015 metų spalio mėnesio:

- nebuvo paskirti programų koordinatoriai,
- nebuvo sudaryta programų rengimo ir įgyvendinimo priežiūros grupė,

- nebuvo atliekami strateginio veiklos plano tikslinimai, keičiant programos finansavimo apimtis arba kai keičiamos programų priemonės nekeičiant maksimalaus programos finansavimo dydžio ir programos uždavinių ar tikslų.

Nesivadovaujant Strateginio planavimo savivaldybėse rekomendacijų nuostatomis, Panevėžio miesto savivaldybės strateginio planavimo organizavimo tvarkos apraše nebuvo nustatyta:

- strateginio veiklos plano projekto ir Savivaldybės biudžeto projekto tvirtinimo eiliškumas,
- kad parengtas strateginio veiklos plano projektas turi būti skelbiamas Savivaldybės interneto svetainėje,
- kad parengtas Savivaldybės veiklos ataskaitos projektas turi būti teikiamas svarstyti ir tvirtinti Savivaldybės tarybai, ataskaita skelbiama Savivaldybės interneto svetainėje.

2. Dėl kainų už teikiamas atlygintinas paslaugas nustatymo

Savivaldybės administracija, nesivadovaudama Vietos savivaldos įstatymo nuostatomis, kad kainų tvirtinimas už biudžetinių įstaigų teikiamas atlygintinas paslaugas yra išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija, išimtinai kompetencijai priskirtų įgaliojimų savivaldybės taryba negali perduoti jokiai kitai savivaldybės institucijai ar įstaigai, rengdama kai kuriuos Savivaldybės tarybos sprendimų projektus, neužtikrino jų atitikimo teisės aktams: nustatytos kainų ribos „nuo–iki“ ir galimybė keisti patvirtintas kainas – taikyti didesnes ar taikyti nuolaidas, kai kuriais atvejais nurodytos neaiškios, nekonkrečios, nevienprasmės paslaugų sąvokos, neužtikrintas aiškus ir skaidrus nustatytų kainų taikymas – Savivaldybės tarybos sprendimais nustatytos skirtingos tų pačių objektų (stadionų, sporto salių) nuomos kainos. Savivaldybės teisės aktai nereglamentuoja visų švietimo įstaigų teikiamų paslaugų kainų. Nesivadovaujant išorinę reklamą reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis, kad už išorinę reklamą yra mokama vietinė rinkliava, mokamų paslaugų kainoraštyje patvirtinta *Reklaminių plotų (interjere ir eksterjere) nuomos paslaugos* kaina, nustatytas futbolo turnyrų *dalyvių mokestis*, kuris nėra biudžetinės įstaigos teikiama atlygintina paslauga, todėl negalėjo būti nustatytas Savivaldybės tarybos sprendimu.

3. Dėl turto perdavimo patikėjimo teise

Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti savivaldybės turto perleidimo, nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos apraše numatyta galimybė Savivaldybės įstaigoms perduoti kitoms Savivaldybės įstaigoms turtą valdyti, naudoti ir disponuoti patikėjimo teise Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu.

Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas reglamentuoja savivaldybėms nuosavybės teise priklausančio turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo. Įstatymas bei Savivaldybės turto perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise tvarkos aprašas imperatyviai nustato, kad sprendimą perduoti Savivaldybės turtą patikėjimo teise priima Savivaldybės taryba.

4. Dėl ilgalaikio materialiojo turto nuomos

4.1. Savivaldybės tarybos sprendimais nėra išsamiai reglamentuotas Savivaldybės turto valdymas – nuoma, kai viešojo konkurso būdu nuomojamas įstaigų, valdančių Savivaldybės turtą patikėjimo teise, turtas. Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas nustato, kad savivaldybei nuosavybės teise priklausantis materialusis turtas išnuomojamas savivaldybės tarybos nustatyta tvarka. Savivaldybės tarybos patvirtintose Ilgalaikio materialiojo turto nuomos konkurso taisyklėse nustatyta, kad „turto nuomos konkursus organizuoja Panevėžio miesto negyvenamųjų patalpų nuomos komisija“ bei reglamentuotos šios komisijos vykdomo konkurso procedūros. Tačiau nėra reglamentuota – nėra nustatyta tvarka, procedūros ir kt., kaip turto valdytojas, gavęs Savivaldybės tarybos leidimą, turi vykdyti viešąjį konkursą;

4.2. Savivaldybės tarybos sprendimu leista ne konkurso būdu išnuomoti Savivaldybei nuosavybės teise priklausantį turtą vienam nuomininkui ne ilgiau kaip 30 d., arba 240 val. per kalendorinius metus, renginiams organizuoti. Savivaldybės administracija neanalizavo įstaigų

poreikio šiais trumpalaikiai nuomai ir nesiėmė priemonių, kad ši Savivaldybės tarybos sprendimo nuostata nebūtų pažeidžiama. Audito metu nustatyta, kad biudžetinės įstaigos su nuomininkais sudarė patalpų nuomos sutartis, pagal kurias patalpas išnuomojo ilgesniam terminui, nei leidžia Savivaldybės tarybos sprendimas.

5. *Dėl turto, susijusio su maitinimo paslauga*

Savivaldybės administracija nesivadovavo nuo 2014 m. spalio 1 d. galiojančia Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo redakcija, pagal kurią teisė naudotis savivaldybės turtu neatlygintinai privačioms įmonėms nesuteikta, nepatiksino Savivaldybės tarybos sprendimo, kuriuo Savivaldybės taryba leido bendrojo lavinimo mokyklų vadovams suteikti nemokamai valgyklų sales, virtuvės ir pagalbines patalpas (nurodant jų plotus), reikalingus maistui ruošti, mokinių maitinimo paslaugų teikėjams, parinktiems Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka (paslaugos teikėjas apmoka už patalpų šildymą, sunaudotą elektros energiją, šiltą ir šaltą vandenį, komunalines ir ryšio paslaugas, žemės nuomos mokesčių).

6. *Dėl leidimo futbolo klubui „Panevėžys“ naudotis įstaigų sporto bazėmis*

Savivaldybės taryba sprendimu leido futbolo klubui „Panevėžys“ naudotis *Futbolo akademijos* ir *Panevėžio kūno kultūros ir sporto centro* patikėjimo teise valdomais kai kuriais statiniais ir patalpomis. Sprendimuose yra nustatyta tik „leisti ... neatlyginamai naudotis“. Toks Savivaldybės tarybos sprendimas neatitinka nei vieno Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme nustatyto savivaldybės turto perdavimo ir / ar naudojimo būdų. Civiliniame kodekse neatlygintinas naudojimas daiktu įvardinamas panauda, tačiau minėtame sprendime nustatytos sąlygos neatitinka panaudą reglamentuojančių teisės aktų nuostatų.

7. *Dėl Bendradarbiavimo sutarties įgyvendinimo*

Pagal Bendradarbiavimo sutartį su Vilniaus pedagoginiu (dabar Edukologijos) universitetu *Savivaldybė įsipareigojo: 1. Sudaryti sąlygas Kūno kultūros ir sporto centro bazėje organizuoti kūno kultūros specialybės neakivaizdinio skyriaus studentų mokymo procesą. 2. Suteikti galimybę (lengvatinėmis sąlygomis) universiteto dėstytojams ir studentams apsigyventi centro bendrabutyje*“. Tačiau Savivaldybės taryba nenustatė tvarkos, kuri sudarytų sąlygas minėtai Bendradarbiavimo sutarčiai vykdyti. Ši sutartis nėra juridinis pagrindas nuomos sutarčiai sudaryti, tačiau *Kūno kultūros ir sporto centras*, vadovaudamasis minėta sutartimi ir nesivadovaudamas Savivaldybės tarybos patvirtintomis Savivaldybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos konkurso organizavimo taisyklių nuostatomis ir kitu Savivaldybės tarybos nustatytu reguliavimu turto nuomos srityje, su Lietuvos edukologijos universitetu sudarė Negyvenamųjų patalpų nuomos sutartį. Savivaldybės tarybos sprendimo šiai nuomai ne konkurso būdu nėra.

8. *Dėl nekilnojamojo turto apskaitos*

Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatyme nurodyta, kad Nekilnojamojo turto registre registruojami nekilnojamieji daiktai (žemės sklypai, statiniai ir kt.), jeigu jie Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymo nustatyta tvarka yra suformuoti kaip atskiri nekilnojamojo turto objektai ir jiems suteiktas unikalus numeris. Nustatyta, kad:

- *Jaunimo mokyklos* kiemo statiniai (kiemo aikštelė, kiemo aptvėrimas), kurie suformuoti kaip atskiri nekilnojamojo turto objektai ir jiems suteiktas unikalus numeris, yra įregistruoti Nekilnojamojo turto registre. Tačiau Savivaldybės tarybos sprendime, kuriuo nekilnojamas turtas perduotas įstaigai valdyti patikėjimo teise, pastato ir kiemo statinių nurodyta bendra įsigijimo vertė, įstaigos buhalterinėje apskaitoje pastatas ir kiemo statiniai apskaitomi taip pat kaip vienas nekilnojamojo turto vienetas;

- apskaitoje neapskaitytas „*Šviesos*“ *specialiojo ugdymo centro* teritorijoje esantis nekilnojamas turtas – asfaltuota kiemo aikštelė su krepšinio lenta, teritoriją juosianti metalinė

tvora su betonuotu pamatu bei treji metaliniai vartai. Auditui nepateikti dokumentai, įrodantys, kad įstaiga turi teisę valdyti teritorijoje esančius neapskaitytus statinius;

- „*Ažuolo*“ progimnazijoje yra nekilnojamasis turtas – Amfiteatras, stadionas, kurie nėra apskaityti apskaitoje ir neįregistruoti Nekilnojamojo turto registre. Auditui nepateikti dokumentai, įrodantys, kad įstaiga turi teisę valdyti šį turta.

9. Dėl buveinių įregistravimo

Savivaldybės biudžetinių įstaigų patikėjimo teise valdomuose pastatuose be turto savininko sutikimo yra savo buveinę įregistravę, tačiau su tomis įstaigomis jokių patalpų naudojimo sutarčių nesudarę tretieji asmenys – asociacijos, uždarnosios akcinės bendrovės, individualios įmonės. Savivaldybės administracija neužtikrino, kad būtų tinkamai įgyvendintos Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 str. 2 d. 26 p. ir Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 12 str. 1 d. nuostatos – Savivaldybės turto savininko funkcijas vykdo Savivaldybės taryba. Jos kompetencija yra priimti sprendimus dėl Savivaldybei nuosavybės teise priklausančių pastatų naudojimo.

10. Dėl dalininkų kapitalo suformavimo

Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymas numato, kad viešosios įstaigos steigėjas nuo įnašų padarymo dienos tampa viešosios įstaigos dalininku. Savivaldybės taryba iš Panevėžio apskrities viršsininko administracijos, kaip *viešosios įstaigos Panevėžio fizinės medicinos ir reabilitacijos centro* savininkės, nuo 2010 m. liepos 1 d. perėmė turtines ir neturtines teises Savivaldybės nuosavybėn savarankiškosioms funkcijoms vykdyti. Šios įstaigos dalininkų kapitalas nebuvo suformuotas.

11. Dėl viešosios įstaigos vadovo darbo užmokesčio

Savivaldybės taryba pritarė *VšĮ Panevėžio fizinės medicinos ir reabilitacijos centro* vadovo 2014 metų veiklos ataskaitai (įstaigos 2014 metų finansiniai rezultatai buvo teigiami) ir patvirtino įstaigos 2015 metų veiklos užduotis. Tačiau, nesivadovaujant galiojančiomis teisės aktų nuostatomis, įstaigos vadovo mėnesinės algos kintamosios dalies laikotarpiui nuo 2015-05-01 iki 2016-04-30 Savivaldybės taryba nenustatė. Pagal Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo 15¹ str. nuostatą, Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos viešųjų įstaigų vadovaujančių darbuotojų mėnesinė alga susideda iš pastoviosios ir kintamosios algos dalies. Tai yra imperatyvi teisės norma. Jeigu praėjusių metų įstaigos veiklos finansiniai rezultatai yra neigiami, mėnesinės algos kintamoji dalis negali būti nustatoma, t. y. teisės aktais numatyta vienintelė galimybė nenustatyti kintamosios dalies.

12. Dėl Savivaldybės tarybos narių darbo apmokėjimo

Lietuvos Respublikos įstatymais – Valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo 4 str. 3 d. ir Vietos savivaldos įstatymas 26 str. 1 d., savivaldybės tarybai suteikti įgaliojimai nustatyti tarybos narių darbo apmokėjimo sąlygas ir tvarką, tačiau nereglamentuota, už kokį konkrečiai tarybos nario darbą gali būti apmokama, ar pagal skelbiamą Lietuvos ūkio vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio dydį (VMDU) apskaičiuojamam atlyginimui gali būti taikomas ir kokio dydžio koeficientas. Šių įstatymų nuostatų įgyvendinimą apibrėžiančių poįstatyminių teisės aktų nėra. Dėl šių priešasčių negalėjome įvertinti, ar Savivaldybės tarybos veiklos reglamento nuostatos, kiek tai susiję su tarybos narių darbo apmokėjimu, yra tinkamos, teisingos ir pagrįstos. Savivaldybės tarybos veiklos reglamente nėra reglamentuotas vienos valandos atlyginimo įkainio apskaičiavimas – faktiškai taikomas valandinis įkainis, nustatytas ir taikytinas esant 5 darbo dienų savaitei.

13. Dėl viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo

Nustatytais atvejais įstaigos nesivadovavo teisės aktais ir pasitvirtino ydingas, neatitinkančias teisės aktų, supaprastintų viešųjų pirkimų taisykles bei viešųjų pirkimų komisijų

reglamentus (*lopšeliai-darželiai* „*Voveraitė*“, „*Papartis*“, „*Kregždutė*“); vykdant viešuosius pirkimus, nustatytais atvejais pažeidė viešųjų pirkimų principus: skaidrumą, lygiateisiškumą, nes neužpildė viešųjų pirkimų paraiškų, netinkamai skaičiavo pirkimų vertes, nustatė kvalifikacinius reikalavimus tiekėjams, tačiau jų nevertino, sutartyse numatė atsakomybę už sutarties pažeidimus tik vienai šaliai, neužtikrino sutarčių vykdymo kontrolės (*lopšeliai-darželiai* „*Voveraitė*“, „*Papartis*“, „*Kregždutė*“, *VšĮ Fizinės medicinos rehabilitacijos centras*).

14. Dėl apmokėjimo už darbą

Įstaigos nustatytais atvejais nesivadovavo Darbo kodekso ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių apmokėjimą už darbą nuostatomis: neteisingai pildė darbo laiko apskaitos žiniaraščius – nežymėjo papildomai dirbto darbo laiko, neteisingai skaičiavo ar visai neskaičiavo švenčių dienomis dirbto laiko; neteisingai apskaičiavo darbo užmokestį už darbą naktį, poilsio ar švenčių dienomis; neteisingai apskaičiavo nepanaudotų atostogų dienas ar vidutinį darbo užmokestį, dėl to neteisingai apskaičiavo atostogų kaupimų sumas; netaikė, nors privalėjo taikyti, suminės darbo laiko apskaitos; neteisingai skaičiavo ligos pašalpą už dvi pirmąsias nedarbingumo dienas; įstaigų direktoriai skyrė sau papildomus darbus ir apmokėjo už juos; įstaigų direktoriai įsakymuose dėl tarnybinių atlyginimų koeficientų padidinimo neįvardino jų padidinimo pagrindo; neteisingai apskaičiavo vidutinį darbo užmokestį, darbo užmokestį; neteisingai mokėjo priedus, priemokas už papildomus darbus, pavadavimą, vienkartinės ar išeitinės išmokas; leido dirbti viršvalandžius, apmokėjo už juos kaip už eilines darbo valandas.

15. Dėl turto nuomos

Įstaigos nustatytais atvejais nuomojo patalpas ilgesniam terminui, negu nustatyta Savivaldybės tarybos sprendime, t. y. nesilaikė nustatytų trumpalaikės nuomos terminų; be leidimo reklamai nuomojo patikėjimo teise valdomų pastatų sienų plotą, nuomos sutartyse, pažeisdamos Savivaldybės tarybos sprendimų nuostatas, išplėtė arba susiaurino teikiamų paslaugų apimtį, teikė kainoraščiuose nenumatytas paslaugas, taikė kainas, kurios nebuvo patvirtintos Savivaldybės tarybos sprendimais, patalpų nuomos sutartyse neįrašė sąlygos nuomininkams mokėti už komunalines paslaugas, neaptarė mokėjimo sąlygų, nuomininkui nepasinaudojus patalpomis, nenurodė kam – vaikams ar suaugusiems bus teikiama paslauga, nekonkretizavo paslaugos rūšies, nors nuo to priklausė kaina; netinkamai įformino dokumentus; sutartyse dėl patalpų nuomos nenumatė delpinigių arba numatė kitokius nei nustatyta Savivaldybės tarybos sprendime, neskaičiavo sutartyje numatytų delpinigių, nors buvo pagrindas tai daryti; neturėdamos teisinio pagrindo, tretiesiems asmenims leido naudotis Savivaldybės turtu.

16. Dėl apgyvendinimo paslaugų teikimo

16.1. Pastatus-bendrabučius valdančios įstaigos („*Šviesos*“ *specialiojo ugdymo centras*, *Kūno kultūros ir sporto centras*) apgyvendinimo paslaugas teikė nesivadovaudamos teisės aktų nuostatomis – nepranešę Valstybinio turizmo departamentui, ne visoms apgyvendinimui skirtoms patalpoms turėdamas leidimus-higienos pasus;

16.2. Nustatyti neatitikimai įstaigoms teikiant apgyvendinimo paslaugas:

Kūno kultūros ir sporto centro (Sporto centras) vidaus dokumentuose nenustatyta, kad Sporto centro valdomame bendrabutyje galėtų būti apgyvendinti Sporto centro darbuotojai (treneriai), sporto varžybų dalyviai, kitų Savivaldybės biudžetinių švietimo įstaigų moksleiviai ar kt., nors apgyvendinimo paslaugos teikiamos asmenims, kurių apsigyvenimo tikslas bendrabutyje nėra susijęs su veikla (darbu, mokymuisi ir pan.) Sporto centre; nenustatytos Sporto centro ugdytinių nemokamo apgyvendinimo sąlygos ir tvarka; Savivaldybės taryba, tvirtindama Sporto centro teikiamų paslaugų kainas, nemokamą apgyvendinimą numatė tik Sporto centro moksleiviams, tačiau faktiškai nemokamas apgyvendinimas teikiamas ne tik moksleiviams, bet ir kitiems asmenims – sportininkams; Futbolo akademijos auklėtiniams taikė mažesnes, nei nustatyta Savivaldybės tarybos, kainas; audito metu nustatyta rizika ir požymiai, kad Sporto centras asociacijai Aukštaitijos krepšinio centrui teikė apgyvendinimo paslaugas taikydamos mažesnes,

negu nustatyta Savivaldybės tarybos sprendimais, apgyvendinimo paslaugų kainas. Nesurinkome įrodymų, kad Sporto centro vedama apgyvendinimo paslaugų apskaita yra teisinga ir atspindi faktiškai suteiktų paslaugų kiekį.

„Šviesos“ *specialiojo ugdymo centro* vidaus dokumentais teisė gyventi bendrabutyje suteikta tik įstaigoje besimokantiems mokiniams, tačiau įstaiga apgyvendinimo paslaugas 2015 metais teikė asmenims, kurių apsigyvenimo tikslas bendrabutyje nebuvo susijęs su įstaigos veikla (darbu, mokymusi ir pan.); įstaigos sudarytose nuomos sutartyse nurodoma, kad suteikiamas bendrabutis asmenų apgyvendinimui, nepateikiant duomenų kokiam (dviviečiame, triviečiame ar kt.) kambaryje apgyvendinama; įstaiga išrašė sąskaitas faktūras Panevėžio „Šviesos“ specialiojo ugdymo centrui, t. y. sau „Už savanorių patalpų nuomą“. Audito metu nepateiktos nuomos sutartys ar kiti dokumentai, patvirtinantys šių sąskaitų faktūrų išrašymo teisingumą ir teisėtumą; įstaiga nepateikė apgyvendinimo paslaugos faktą registruojančių dokumentų.

17. Dėl neatliekamos vietinės reikšmės kelių ir gatvių registracijos

Savivaldybė nesivadovauja Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 16 str. 4 d., Nekilnojamojo turto registro įstatymo 9 str. 1 d. nuostatomis, nes tik mažai daliai vietinės reikšmės kelių (gatvių) yra atlikta techninė inventorizacija ir jie įregistruoti Nekilnojamojo turto registre. Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašų duomenimis, 2015-12-31 įregistruotos tik 49-ių gatvių atkarpos ir 17-a gatvių iš 518-os gatvių, įrašytų į Panevėžio miesto savivaldybės vietinės reikšmės kelių sąrašą.

18. Dėl nebaigtos statybos

Vykdam V. Alanto gatvės tęsinio I etapo statybos užbaigimo procedūras paaiškėjo, kad buitinių nuotekų tinklų dalys – 20,7 tūkst. Eur verte apskaitomos nebaigtos statybos sąskaitoje, 2007 metais buvo įrengtos pagal Savivaldybės administracijos V. Alanto gatvės techninį projektą, tačiau Nekilnojamojo turto registre buvo užregistruotos kaip UAB „Aukštaitijos vandenys“ nuosavybė pagal bendrovės vykdytą Panevėžio nuotekų ir vandentiekio tinklų plėtros projektą. Kilus teisminiam ginčui dėl turto nuosavybės, buvo sutarta pasirašyti taikos sutartį tarp AB „Panevėžio keliai“, UAB „Aukštaitijos vandenys“, AB „Panevėžio statybos trestas“ filialo „Gerbusta“ ir Savivaldybės administracijos, tačiau Panevėžio miesto apylinkės teismas prašymą dėl taikos sutarties patvirtinimo atmetė. Iki audito pabaigos klausimas dėl nuotekų tinklų įrengimo nebuvo išspręstas.

19. Dėl metinės inventorizacijos

Įstaigos inventorizaciją atliko formaliai, neinventorizavo privalomo inventorizuoti turto ir įsipareigojimų, netinkamai įformino inventorizacijos rezultatus:

Savivaldybės administracija netinkamai atliko žemės, nebaigtos statybos, finansinio turto – investicijų į nuosavybės vertybinius popierius inventorizaciją, neatliko vietinės reikšmės kelių (gatvių), mokėtinų socialinių išmokų (fiziniams asmenimis) ir sukauptų mokėtinų sumų inventorizacijos.

Jaunimo mokykla, „Ažuolo“ progimnazija, Juozo Miltinio gimnazija, „Šviesos“ specialiojo ugdymo centras neinventorizavo viso privalomo inventorizuoti turto; inventorizacijos komisijos nepateikė pastabų, nors ne visais atvejais galėjo įsitikinti turto buvimu, nes naudojamo ilgalaikio turto vieneto sudėtinės dalys nebuvo pažymėtos inventoriaus numeriais; netinkamai įformino inventorizacijos rezultatus.

20. Kiti pastebėjimai

Nustatyti atvejai, kai vietoje laikinai nesančių pedagoginių darbuotojų įstaigos vadovo įsakymais neskirti pavaduojantys asmenys; atskirais atvejais, nesančias darbe auklėtojas pavadavo ir kitų pareigybių darbuotojai (auklėtojos padėjėjos), kai kuriais atvejais buvo skiriama pavaduoti mažesniu darbo krūviu, negu priklausė dirbti nesančiai auklėtojai. Dėl to įstaigų vadovai ne visais

atvejais tinkamai organizavo ugdymo procesą (*lopšeliai–darželiai „Voveraitė“, „Papartis“, „Dobilas“, „Kregždutė“*);

Nustatyti atvejai, kai su darbuotojais sudaromos dvi darbo sutartys – pagrindiniam ir papildomam darbams (*„Šviesos“ specialiojo ugdymo centras, Juozo Miltinio gimnazija, lopšelis–darželis „Voveraitė“, „Saulėtekio“ progimnazija*).

Audito išvadoje nurodėme, kad mūsų nuomone, išskyrus poveikį, kurį turi audito metu nustatyti dalykai, Savivaldybės biudžetas ir turtas buvo naudojami teisėtai, įstatymų nustatytiems tikslams.

Rekomendacijos

Rekomendacijos dėl įstaigų finansinių ataskaitų duomenų tikslinimo ir Savivaldybės lėšų ir turto naudojimo teisėtumo įstaigoms, kuriose buvo atliekamos audito procedūros, pateiktos raštais. Pateiktos 129-ios rekomendacijos, iš jų 4-ios tapo nebeaktualios, 4-ios rekomendacijos neįgyvendintos, 4-ios rekomendacijos įgyvendintos iš dalies, įgyvendinta 117-a rekomendacijų.

18-ai Savivaldybės biudžetinių įstaigų pateiktos 104-ios rekomendacijos, iš jų 2-i tapo nebeaktualios. Rekomendacijų įgyvendinimui priemonės numatė ir jas vykdė visos įstaigos.

Tačiau, atlikę teiktų rekomendacijų įgyvendinimo vertinimą, nustatėme, kad **Panevėžio kūno kultūros ir sporto centras** rekomendacijas dėl atlygintinų paslaugų teikimo ir kainų už jas taikymo įgyvendino tik dalinai. Savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintos naujos paslaugų kainos – konkretizuotos paslaugos, atsisakyta ydingų pastabų dėl galimybių taikyti nuolaidas ar antkainius, tačiau Sporto centro kainoraštis dar turi trūkumų:

- patvirtintos apgyvendinimo kainos sportininkų bendrabutyje, tačiau neregamentuota, ar Sporto centras gali teikti apgyvendinimo paslaugą asmenims, kurių apsigyvenimo tikslas bendrabutyje nėra susijęs su veikla (darbu, mokymuisi ir pan.) Sporto centre, t. y. vykdyti viešbučių veiklą, kaip tai nustatyta Civiliniame kodekse – laikinai atvykusių asmenų apgyvendinimas priskiriamas *viešbučių veiklai*⁷. Pažymėtina, kad Sporto centro direktorius atsižvelgė į audito pastabas dėl apgyvendinimo paslaugų teikimo kitiems asmenims – kreipėsi į Valstybinio turizmo departamentą pranešdamas, kad vykdys nakvynės namų apgyvendinimo paslaugą, įstaiga turi Nacionalinio visuomenės sveikatos centro Leidimą-higienos pasą apgyvendinimo paslaugų (viešbučių) veiklai vykdyti ir ūkinės komercinės veiklos vykdymo sąlygų vertinimo pažymą, direktorius nustatė apgyvendinimo paslaugų fiziniams ir juridiniams asmenims, kurie nėra Sporto centro ugdytiniai, teikimo tvarką. Tačiau Tarybai neregamentavus šio klausimo, negalime patvirtinti, kad viešbučių paslaugos teikimas Sporto centre turi juridinį pagrindą;

- kainoraštyje išliko neaiškios ir nekonkrečios baseino paslaugų kainos, pvz., kainos „suaugusiųjų grupei“, „vieno takelio“ – neaišku, kiek asmenų sudaro grupę, kiek žmonių gali plaukioti vienu takeliu;

- kainoraštyje nenustatyta galimybė Sporto centrai leisti valdomomis sporto bazėmis naudotis neatlygintinai Savivaldybės administracijos Švietimo ir jaunimo reikalų skyriui ar Savivaldybės biudžetinėms įstaigoms organizuojant tarpmokyklinės varžybas, nors faktiškai patalpos suteikiamos.

Sporto centro direktorius atsižvelgė į audito pastabas dėl ugdytinių apgyvendinimo bendrabutyje – konkrečiai nustatė, kuriuose bendrabučio kambariuose teikiamos apgyvendinimo paslaugos, jų teikimo sąlygas ir tvarką. Tačiau neregamentavo ugdytiniais skiriamo apgyvendinimui ploto. Išliko neaišku, kas ir kokiais kriterijais remdamasis suteikia gyvenamą plotą triviečiame ar buto tipo (atitinkančio trijų kambarių plotą) kambaryje, kam leidžiama naudotis sandėliukais, kitomis pagalbinėmis patalpomis.

Be to, Sporto centro direktorius atskirais atvejais nepanaikino netekusių prasmės vidaus dokumentų – įsakymų dėl kainų nustatymo, nors taiko Savivaldybės tarybos nustatytas kainas; nenutraukė nebeaktualios, nevykdomos patalpų nuomos sutarties.

⁷ Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas, patvirtinto 2000-07-18 įstatymu Nr. VIII-1864 (su vėlesniais pakeitimais), 6.626 str.

Savivaldybės administracijai pateiktos 25-ios rekomendacijos, iš jų 2-i tapo neaktualios, 17-a – įgyvendinta, 2-i rekomendacijos įgyvendintos tik iš dalies, 4-ios rekomendacijos neįgyvendintos.

Iš dalies įgyvendintos rekomendacijos:

- *turto apskaitos srityje:*

1) dėl Panevėžio miesto savivaldybės vietinės reikšmės kelių sąraše išvardintų gatvių įtraukimo į Savivaldybės administracijos buhalterinę apskaitą. Savivaldybės administracijos paaiškinimas – Savivaldybės administracijos Turto ir išpareigojimų komisijos teigimu, nėra galimybės visų Panevėžio miesto savivaldybės tarybos 2016-01-28 sprendimu Nr. 1-8 patvirtintame Panevėžio miesto savivaldybės vietinės reikšmės kelių sąraše išvardintų gatvių įtraukti į Savivaldybės administracijos buhalterinę apskaitą, nes nėra dokumentų pagrindžiančių teisę tuo turtu disponuoti;

2) dėl buitinių nuotekų tinklų įrengimo pagal V. Alanto gatvės statybos projektą apskaitos ir įregistravimo. Teisės ir viešosios tvarkos skyrius informavo, kad dėl buitinių nuotekų tinklų dalių (F1-F2 ir F3-F4), kurios 2007 metais buvo įrengtos pagal V. Alanto gatvės statybos projektą, 2017-02-09 Savivaldybės administracija pateikė taikos sutartį Panevėžio miesto apylinkės teismui – patvirtinti Panevėžio miesto savivaldybės administracijos, UAB „Aukštaitijos vandenys“ ir AB „Panevėžio statybos trestas“ filialo „Gerbusta“ 2017-02-09 sudarytą taikos sutartį Nr. 22-277.

- *dėl Savivaldybės biudžetinių įstaigų teikiamų atlygintinų paslaugų*

Audito metu nustatėme, kad Savivaldybės biudžetinės įstaigos – Kūno kultūros ir sporto centras bei „Šviesos“ specialiojo ugdymo centras valdomuose bendrabučiuose apgyvendinimo paslaugas teikia asmenims, kurių apsigyvenimo tikslas bendrabučiuose nėra susijęs su veikla (darbu, mokymuisi ir pan.) šiose įstaigose. Civilinis kodeksas⁸ (CK) nustato, kad darbininkus, tarnautojus, studentus, mokinius jų darbo ar mokymosi metu galima apgyvendinti bendrabučiuose. Bendrabučiai yra specialiai pastatyti ar šiam tikslui įrengti gyvenamieji namai. Bendrabučių suteikimo ir naudojimosi jais tvarka švietimo įstaigų, mokslo ir studijų įstaigose nustatoma šių įstaigų valdymo organų sprendimu. Laikiniai atvykusių asmenų apgyvendinimas CK⁹ priskiriamas viešbučių veiklai. Auditui nebuvo pateikti dokumentai, kuriais įstaigų savininkas – Savivaldybės taryba, būtų leidusi užsiimti viešbučių veikla. Savivaldybės administracijai pateikėme rekomendaciją – reglamentuoti apgyvendinimo paslaugų teikimo sąlygas Savivaldybės biudžetinių įstaigų valdomuose bendrabučiuose. Savivaldybės tarybos sprendimais buvo patikslinti įstaigų teikiamų atlygintinų paslaugų kainoraščiai, nustatyta apgyvendinimo bendrabučiuose kaina, tačiau neregamentuotos apgyvendinimo paslaugų teikimo galimybės, sąlygos. Rekomendacija neįgyvendinta.

Savivaldybės administracija neįgyvendino 4 rekomendacijų:

- *turto valdymo srityje:*

1) Audito metu nustatyta, kad kai kurios Savivaldybės biudžetinės įstaigos, nesivadovaudamos Savivaldybės tarybos sprendimo¹⁰, kuriuo leista ne konkurso būdu išnuomoti Savivaldybei nuosavybės teise priklausančią turtą vienam nuomininkui ne ilgiau kaip 30 d., arba 240 val. per kalendorinius metus renginiams organizuoti, nuostatomis, su trečiaisiais asmenimis sudarė patalpų nuomos sutartis, pagal kurias patalpas išnuomojo ilgesniam terminui, nei leidžia Savivaldybės tarybos sprendimas. Pvz. 2015 metais „Žemynos“ progimnazija Panevėžio kūno kultūros ir sporto centrui patalpas išnuomojo 291 val.; Kūno kultūros ir sporto centras sporto salę išnuomojo karate sporto klubui „Argus“ 400 val., Panevėžio Raimundo Sargūno sporto gimnazijai –

⁸ Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas, patvirtinto 2000-07-18 įstatymu Nr. VIII-1864 (su vėlesniais pakeitimais), 6.623 str.

⁹ Ten pat, 6.626 str.

¹⁰ Savivaldybės tarybos 2011-10-27 sprendimas Nr. 1-10-17.

3073,25 val. Daugeliu atvejų didesnę poreikį išsinuomoti patalpas, nei nustatytas trumpalaikės nuomos terminas, turėjo Savivaldybės biudžetinės įstaigos savo funkcijoms vykdyti.

Savivaldybės administracijai buvo pateikta rekomendacija – *spręsti klausimą dėl trumpalaikės nuomos termino padidinimo*. Rekomendacija neįgyvendinta. Savivaldybės taryba¹¹ patvirtino Panevėžio miesto savivaldybės turto nuomos tvarkos aprašą, kuriame nustatyta¹², kad Savivaldybės turtas išnuomojamas ne konkurso būdu subjektams, organizuojantiems trumpalaikius (iki 30 dienų) renginius (pasitarimus, seminarus, parodas, sporto varžybas, kultūros ir kitus renginius). Tačiau apraše nėra reglamentuotas Savivaldybės biudžetinių įstaigų patalpų suteikimas (nuoma) naudotis kitų Savivaldybės biudžetinių įstaigų funkcijų vykdymui – treniruotėms, pamokoms ir kt. ilgesniam kaip 30 d. laikotarpiui.

2) Audito metu nustatyta, kad Savivaldybės biudžetinės įstaigos valdo nekilnojamąjį turtą, kuris nėra apskaitytas jų apskaitoje ir neregistruotas Nekilnojamojo turto registre („Ažuolo“ progimnazija, „Šviesos“ specialiojo ugdymo centras“). Auditui nepateikti dokumentai, įrodantys, kad įstaigos turi teisę valdyti teritorijose esančius neapskaitytus statinius.

Savivaldybės administracijai pateikta rekomendacija – *spręsti klausimą su biudžetinių įstaigų vadovais dėl įstaigų valdomo registruotino nekilnojamojo turto registravimo ir apskaitos*. Įstaigų vadovai kreipėsi į Nekilnojamojo turto registrą dėl kadastrinių matavimų atlikimo ir objektų įregistravimo, tačiau rekomendacija dar neįgyvendinta.

3) Audito metu nustatyta, kad Savivaldybės biudžetinių įstaigų patikėjimo teise valdomuose pastatuose yra savo buveinę įregistravę, tačiau su tomis įstaigomis jokių patalpų naudojimo sutarčių nesudarę tretieji asmenys – asociacijos, akcinės bendrovės, individualios įmonės. Savivaldybės tarybos sprendimai ar kiti dokumentai, pateisinantys trečiųjų asmenų buveinių registravimo pagrindą Savivaldybės įstaigų patalpose, audito metu nepateikti. Savivaldybės administracijai pateikėme rekomendaciją – *spręsti klausimą dėl trečiųjų asmenų buveinių išregistravimo iš Savivaldybei nuosavybės teise priklausančių pastatų*. Rekomendacija neįgyvendinta.

- *dėl papildomo darbo sutarčių*

Audito metu nustatyti atvejai, kai su darbuotojais sudaromos dvi darbo sutartys – pagrindiniam ir papildomam darbams. Dar atlikdami 2014 metų auditus, pastebėjimus dėl netikslingų papildomo darbo sutarčių teikėme tiek Savivaldybės administracijai, tiek ir audituotų įstaigų vadovams. Tačiau papildomo darbo sutartys Savivaldybės įstaigose vis dar yra sudaromos. Savivaldybės administracijai pateikėme rekomendaciją – *nustatyti vidaus kontrolės procedūras, užtikrinančias, kad nebūtų sudaromos atskiros papildomos darbo sutartys*. Savivaldybės administracija nurodė priemones rekomendacijai vykdyti – informuoti vadovus, keisti esamas sutartis su įstaigų vadovais ir kt. Tačiau priemonės neįgyvendintos. Savivaldybės administracijos Vidaus administravimo skyriaus vedėja pateikė nuomonę, kad nuo 2017-07-01 įsigaliojus naujam Darbo kodeksui rekomendacija taps neaktualia, nes visos iki to laiko sudarytos papildomos darbo sutartys taps pagrindinės darbo sutarties dalimi.

Atlikdami 2016 ir vėlesnių metų auditą, numatysime rizikas dėl neįgyvendintų rekomendacijų įgyvendinimo vertinimo.

¹¹ Savivaldybės Tarybos 2016-12-29 sprendimas Nr. 1-444 „Dėl Savivaldybės turto nuomos tvarkos aprašo ir nuompinių už savivaldybės ilgalaikio ir trumpalaikio turto nuomą skaičiavimo taisyklių patvirtinimo, savivaldybės tarybos 2003-06-19 sprendimo Nr. 1-4-24 pripažinimo netekusiu galios“.

¹² Panevėžio miesto savivaldybės turto nuomos tvarkos aprašo 38 p.

3.2. Savivaldybės 2016 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, Savivaldybės biudžeto ir turto naudojimo auditas

Tarnyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu ir Tarnybos 2016 bei 2017 metų veiklos planais, atlieka Savivaldybės 2016 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, Savivaldybės biudžeto ir turto naudojimo finansinį (teisėtumo) auditą. Audito tikslai:

- įvertinti konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio (biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio, įskaitant Savivaldybės skolos ataskaitas ir konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio) duomenis ir pareikšti nepriklausomą nuomonę;

- įvertinti Savivaldybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę.

Parengta audito strategija, nustatytos reikšmingos ir rizikingos sritys, atliktas aukščiausio lygio vidaus kontrolės vertinimas. Audito procedūros vykdomos pas Savivaldybės 2016 metų biudžeto asignavimų valdytojus bei Savivaldybės 2016 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio grupę sudarančius viešojo sektoriaus subjektus. Audito išvada bus pateikta iki 2017 m. liepos 15 d.

3.3. Finansinis (teisėtumo) auditas

2016 metais baigėme atilikti 2015 metų finansinį (teisėtumo) auditą *VšĮ Panevėžio fizinės medicinos ir reabilitacijos centre*.

Auditas atliktas siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, o lėšos ir turtas valdomi, naudojami ir disponuojama jais teisėtai.

Įstaigos turto bei finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likutis 2015 metų pradžioje buvo 702,3 tūkst. Eur, pabaigoje – 809,2 tūkst. Eur, 2015 metų veiklos rezultatas – 106,7 tūkst. Eur pelnas.

Įvertinę Įstaigos 2015 metų finansinių ataskaitų rinkinio duomenis bei lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą Įstaigoje per 2015 metus, reikšmingų klaidų ir neatitikimų nenustatėme. Audito išvadoje pareiškėme besąlygines nuomones¹³:

- dėl finansinių ataskaitų rinkinio – įstaigos 2015 metų finansinių ataskaitų rinkinys parodo tikrą ir teisingą subjekto 2015 m. gruodžio 31 d. finansinę būklę, 2015 metų veiklos rezultatus, grynojo turto pokyčius ir pinigų srautus pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus;

- dėl lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams – įstaiga visais reikšmingais atžvilgiais 2015 metais lėšas ir turtą valdė, naudojo, disponavo jais teisėtai ir naudojo įstatymų nustatytiems tikslams.

Audito ataskaitoje pateikėme pastebėjimus, kurie neturėjo įtakos audito nuomonei, tačiau yra svarbūs teisingam teisės aktų taikymui:

- dėl dalininkų kapitalo suformavimo – Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymas¹⁴ numato, kad viešosios įstaigos steigėjas nuo įnašų padarymo dienos tampa viešosios įstaigos dalininku ir išduodamas jo kapitalo dalį patvirtinantis dokumentas. Įstaigos Finansinės būklės ataskaitos straipsnyje *I Dalininkų kapitalas* ataskaitiniu bei ankstesniais laikotarpiais suma neįrašyta. Įstaiga bei Savivaldybės administracija audito metu nepateikė dalininko įnašus įstaigoje patvirtinančių dokumentų – įstaigos dalininkų kapitalas nesuformuotas. Dalininkų kapitalo

¹³ Nuomonės auditų išvadose: besąlyginė – kai auditorius neturi reikšmingų pastabų dėl ataskaitų, apskaitos sistemos ir teisės aktų pažeidimų, kurie keistų auditoriaus nuomonę; sąlyginė – kai auditorius nustato klaidas ir teisės aktų pažeidimus ir (ar) be tam tikrų pastabų negali pareikšti besąlyginės nuomonės; neigiama – kai auditorius nustato reikšmingas klaidas ir reikšmingus teisės aktų pažeidimus.

¹⁴ Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo, 1996-07-03 Nr. I-1428, 7 str. 1 d., 13 str. 2 ir 5 d. (su vėlesniais pakeitimais).

nebuvimas viešojoje įstaigoje neatitinka viešosios įstaigos požymių, reglamentuotų Viešųjų įstaigų įstatyme, kituose teisės aktuose;

dėl įstaigos vadovo darbo užmokesčio – laimėjus konkursą įstaigos vyriausiojo gydytojo pareigoms užimti, 2015-04-30 su įstaigos vyriausiąja gydytoja sudaryta ydinga darbo sutartis¹⁵ – nenumatytos teisės aktuose reglamentuotos įstaigos vadovo darbo užmokesčio nustatymo imperatyvios nuostatos, t. y., kad atlyginimas susideda iš pastoviosios ir kintamosios dalių. Nuo 2015 m. gegužės 4 d. į darbą priimtai vyriausiajai gydytojai nenustatyta mėnesinės algos kintamoji dalis – vyriausioji gydytoja nepagrįstai negavo jai priklausančio atlyginimo dalies.

Rekomendacijos

Atsižvelgdami į audito metu nustatytus dalykus, įstaigai pateikėme 15-a rekomendaciją, Savivaldybės administracijai rekomendavome ištaisyti nurodytus neatitikimus, susijusios su jos kompetencija – dėl dalininkų kapitalo suformavimo ir dėl įstaigos vadovui priklausančio darbo užmokesčio nustatymo. Audito rekomendacijos įgyvendintos.

3.4. Veiklos auditas

Veiklos auditus atlikome trijose Savivaldybės kontroliuojamose įmonėse – UAB „GRAUDUVA“, UAB „PANEVĖŽIO BŪSTE“, UAB „PANEVĖŽIO AUTOBUSŲ PARKE“.

Veiklos auditais siekėme įvertinti, ar Savivaldybės kontroliuojamos įmonės ekonomiškai, efektyviai ir rezultatyviai naudoja turimus išteklius, kaip vykdo joms pavestas funkcijas; vertinome, ar Savivaldybė tinkamai įgyvendina kontroliuojamų įmonių veiklos – viešųjų paslaugų teikimo, priežiūrą ir kontrolę, ar dalyvauja bendrovių veiklos planavimo, organizavimo ir vidaus administravimo procesuose.

UAB „GRAUDUVA“ veiklos audito išvados:

1. Neįvertinamas bendrovės veiklos rezultatyvumas. Bendrovės veiklos priežiūra, veiklos kontrolės sistema veiklos planavimo, valdymo, personalo valdymo srityse audituojamu laikotarpiu vertinama kaip nepakankama, nes bendrovėje nesudaroma veiklos strategija, metiniai veiklos planai, neužsibrėžiami tikslai ūkinės komercinės veiklos rezultatyvumui pasiekti. Bendrovės direktorius nepateikė valdybai svarstyti ir tvirtinti, valdyba neanalizavo ir nepatvirtino bendrovės veiklos strategijos, valdymo struktūros; stebėtojų taryba visuotiniam akcininkų susirinkimui atsiliepimų ir pasiūlymų dėl bendrovės veiklos strategijos, valdybos bei vadovo veiklos 2012–2015 m. laikotarpiu neteikė.

2. Bendrovės direktorius neužtikrino tinkamo jam nustatytų funkcijų vykdymo: bendrovės vidaus dokumentų nuostatos prieštarauja teisės aktams, neatitinka tarpusavyje; netinkami personalo valdymo, darbo organizavimo procesai – suformuotas nepakankamas privalomasis rezervas, ydinga bendrovės įstatų nuostata dėl akcijų platinimo, Kolektyvinė sutartis, Darbo tvarkos taisyklės prieštarauja teisės aktų nuostatoms, neatitinka tarpusavyje; personalo dokumentai, susiję su darbuotojų priėmimu, atleidimu, pareigybėmis, darbo sąlygų nustatymu, darbo laiku, neatitinka Darbo kodekso, kitų teisės aktų, valdybos sprendimų nuostatų, protingumo kriterijų; bendrovėje faktiškai taikomos darbo apmokėjimo sąlygos prieštarauja Darbo kodekso, Kolektyvinės sutarties nuostatoms ir valdybos sprendimams; netinkamai nustatomas darbo laikas, darbo grafikai nederinami su darbuotojų atstovais; sudaromose išankstinėse laidojimo sutartyse nepakankami bendrovės ir užsakovo įsipareigojimai: netiksliai nurodoma, kokias prekes ir paslaugas užsisakė klientas, neaptarta bendrovės informavimo apie mirties faktą tvarka, nėra užsakovo įsipareigojimo informuoti trečiuosius asmenis apie sudarytą sutartį. Nėra garantijos, kad asmeniui mirus artimieji ar valstybė žinos, kad dalis laidojimo paslaugų apmokėta išankstiniu apmokėjimu; bendrovė prekes, paslaugas ir darbus įsigijo nevykdžiusi nustatytų viešųjų pirkimų procedūrų, pažeisdama Lietuvos

¹⁵ 2015-04-30 Darbo sutartis Nr. PDS-5.

Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme įtvirtintus viešųjų pirkimų principus – skaidrumą, lygiateisiškumą, nediskriminavimą, neužtikrino, kad būtų pasiektas įstatyme nustatytas pirkimų tikslas – vadovaujantis šio įstatymo reikalavimais sudaryti pirkimo sutartis, leidžiančias įsigyti reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas. Dėl to negalėjome patvirtinti, kad bendrovė 2015 metais racionaliai panaudojo 183,87 tūkst. Eur prekėms, paslaugoms ir darbams įsigyti.

3. Bendrovėje nesukurta apskaitos ir valdymo sistema, kurios dėka būtų užtikrintas veiklos ekonomiškumas, efektyvumas, skaidrumas, informacijos ir ataskaitų patikimumas ir išsamumas: neužtikrinta buhalterinės apskaitos kokybė ir kontrolė; apskaita neinformatyvi ir rizikinga: paslaugų pajamos nėra atskirtos nuo prekių pardavimų pajamų, daugeliu atvejų pardavimai įforminami vienu apibendrintu pavadinimu, nenurodant prekių ar paslaugų pavadinimų, kiekių ir kainų; pelningumo rodikliai blogi, tai rodo neefektyvią vadovybės veiklą, problemas kainodaroje, blogai valdomą pardavimo pajamų, pardavimo savikainos bei administracinių, veiklos sąnaudų lygį ir neefektyvų turto valdymą; bendrovė mokumo problemų neturi, gali vykdyti savo įsipareigojimus ir plėsti veiklą, tačiau ne itin efektyviai sugeba panaudoti savo turtą, pinigines lėšas naudojamos neefektyviai, nesukuriama papildoma nauda.

4. Bendrovė išteklius valdė neekonomiškai – vykdomos veiklos apimčiai panaudotų išteklių sąnaudos galėjo būti mažesnės: nesurinkome įrodymų, kad atsargos, žaliavos (medžiagos) įsigyjamoms mažiausiomis kainomis ar esant ekonomiškai naudingiausiems pasiūlymams, nes bendrovė nevykdo nustatytų viešųjų pirkimų procedūrų; didelės bendrovės išlaidos darbo užmokesčiui ir kt.

Rekomendacijos

Nustatytų trūkumų pašalinimui bendrovei pateikėme 19 rekomendacijų. Iš jų: 2-ą rekomendacijų įgyvendinimo terminai nesibaigę (dėl planų vykdymo, ataskaitų teikimo), 1-os rekomendacijos įgyvendinimas tiesiogiai priklauso nuo Savivaldybės administracijos sprendimų (dėl vadovo darbo užmokesčio). 3-s rekomendacijos įgyvendintos tik iš dalies: bendrovė pateikė informaciją, kad rekomendacijos dėl įstatų patikslinimo ir privalomojo rezervo suformavimo bus įvykdytos atsižvelgiant į 2017 metų balandžio mėnesį vyksiančio visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimus; atsižvelgta į dalį pastabų dėl buhalterinės apskaitos tvarkymo, tačiau apskaita nėra pilnai kompiuterizuota, nepatikslinta apskaitos politika. Kitos 13-a rekomendacijų įgyvendintos.

UAB „PANEVĖŽIO BŪSTO“ veiklos audito išvados:

1. Neįvertinamas bendrovės veiklos rezultatyvumas. Bendrovės veiklos priežiūra, veiklos kontrolės sistema veiklos planavimo srityse audituojamu laikotarpiu vertinama kaip nepakankama, nes stebėtojų taryba neteikė visuotiniam akcininkų susirinkimui atsiliepimų ir pasiūlymų dėl bendrovės veiklos strategijos, valdybos bei vadovo veiklos 2012–2015 metų laikotarpiu; bendrovėje nesudaroma veiklos strategija, metiniai veiklos planai, neužsibrėžiami tikslai ūkinės komercinės veiklos rezultatyvumui pasiekti. Bendrovės direktorius nepateikė valdybai svarstyti ir tvirtinti, valdyba neanalizavo ir nepatvirtino bendrovės veiklos strategijos.

2. Bendrovės veiklos organizavimas turi trūkumų: nesurinkome įrodymų, kad lizingo ir inkasavimo paslaugas bendrovė įsigijo mažiausiomis kainomis ar esant ekonomiškai naudingiausiems pasiūlymams, nes jas įsigijo netinkamai vykdžiusi ar nevykdžiusi nustatytų viešųjų pirkimų procedūrų; nustatyti atvejai, kai darbo sutartimi nesulygstamas darbo laikas, neteisingai sudaromi darbo laiko grafikai, dėl to klaidingai pildoma darbo laiko apskaita bei priskaitomas darbo užmokestis.

3. Bendrovėje nėra užtikrintas veiklos ekonomiškumas, efektyvumas: bendrovės pelningumo rodikliai blogi, tai rodo blogą bendrovės pardavimo pajamų, pardavimo savikainos bei administracinių, veiklos sąnaudų lygį; daugumos veiklos sričių pelningumas, 2015 metais lyginant su 2014 metais, mažėjo – didžiausias nuostolis patiriamas iš poilsiaviečių paslaugų veiklos bei darbų iš daugiabučių namų kaupiamųjų lėšų ir Savivaldybės butų remonto veiklos. Kitų veiklos

sričių pelningumas nedidelis, pelningiausia 2015 metais parkomatų veikla; finansinio stabilumo rodikliai rodo, kad finansų srityje bendrovė nėra saugi, galimas bankrotas ateityje.

4. Nustatyti požymiai, kad bendrovė išteklius valdo neekonomiškai: nurašant ilgalaikį materialųjį turtą nenurodoma jo būklė ir nurašymo priežastys; bendrovės administracijos darbuotojų ir kitų tarnautojų darbo užmokesčio sąnaudos yra per didelės – sudaro apie 49 proc. visų darbo užmokesčio sąnaudų.

Audito metu Savivaldybės administraciją informavome apie nustatytą neatitikimą, kuris nebuvo svarbus audito išvadoms, tačiau yra svarbus efektyvesniam lėšų naudojimui – *dėl įmokų už naudojimąsi nustatytomis mokamomis automobilių stovėjimo vietomis*.

Savivaldybės tarybos sprendimu bendrovei pavesta teikti vietinės rinkliavos už naudojimąsi nustatytomis mokamomis automobilių stovėjimo vietomis rinkimo ir administravimo paslaugas.

Pagal Vietinės rinkliavos transporto priemonių valdytojams (vairuotojams) už naudojimąsi mokamomis automobilių stovėjimo vietomis Panevėžio mieste nuostatus, pavėlavus sumokėti nustatyto dydžio rinkliavą, mokama privalomai nurodant automobilio valstybinį numerį ir (arba) gauto pranešimo registracijos numerį Audito metu nustatyta, kad, atskirais atvejais, bendrovė gauna apmokėjimų, kuriuose nenurodyta privaloma informacija, neišku už kokio automobilio stovėjimą mokamoje vietoje gautas mokėjimas. Be to, pranešimų gavėjai atskirais atvejais mokėdami bendrovei rinkliavos mokestį, jį sumoka po nustatyto terminio. Šiuo atveju rinkliava gražinama mokėtojams. Po termino sumokėtų įmokų gražinimas mokėtojui didina bendrovės banko sąnaudas, pasitaiko atveju, kai tokių įmokų gražinti neįmanoma – nėra mokėtojo sąskaitos duomenų, nežinomas mokėtojas. Savivaldybės institucijų teisės aktais bendrovei neleista disponuoti minėtomis įmokomis, šios lėšos kasmet didėja.

Rekomendacijos

Nustatytų trūkumų pašalinimui bendrovei pateikėme 7-ias rekomendacijas, iš jų 1-os rekomendacijos vykdymo terminas nesibaigęs (dėl naujos sutarties sudarymo), 1-a rekomendacija tapo nebeaktuali (dėl paslaugų kainų patvirtinimo), 1-os rekomendacijos įgyvendinimas tiesiogiai priklauso nuo Savivaldybės administracijos sprendimų (dėl vadovo darbo užmokesčio), 4-ias rekomendacijas bendrovė įgyvendino. Savivaldybės administracijai pateikėme rekomendaciją dėl įmokų už naudojimąsi nustatytomis mokamomis automobilių stovėjimo vietomis, kuriomis bendrovė negali disponuoti. Savivaldybės administracija rekomendacijos neįgyvendino.

UAB „PANEVĖŽIO AUTOBUSŲ PARKO“ veiklos audito išvados:

1. Bendrovės veikla pelninga ir tai rodo bendrovės vadovų tinkamus sprendimus siekiant ekonomiškos ir efektyvios veiklos: mokumo ir likvidumo rodiklių analizė rodo, kad bendrovė yra likvidi ir mokumo problemų neturi; vairuotojų ir kitų darbuotojų skaičius ir atlyginimų dydis pasiskirsto proporcingai: vertintu laikotarpiu vidutiniškai vairuotojų skaičius bendrovėje sudaro 65 proc. visų darbuotojų, darbo užmokesčio sąnaudos – 69 proc., administracijos ir kitų darbuotojų – 31 proc. visų darbo užmokesčio sąnaudų; bendrovėje, lyginant ją su keleivių vežėjų bendrovėmis Klaipėdoje ir Šiauliuose, darbuotojų skaičius panašus kaip ir Klaipėdos autobusų parke, tačiau ženkliai mažesnis nei Šiaulių autobusų parke, darbuotojai gauna mažesnę atlyginimą, mažesnė autobusų rida, pervežama mažiau keleivių, bet veiklos rezultatai geresni, 2015 metais bendrovė dirbo pelningai, o Šiaulių ir Klaipėdos autobusų parkai – nuostolingai.

2. Bendrovės veiklos organizavimo procesai tobulintini, nes bankroto tikimybės rodiklis rodo, kad finansų srityje bendrovė nėra visiškai saugi, galimas bankrotas ateityje, todėl bendrovės veikla turi būti itin prižiūrima analizuojant finansinio stabilumo rodiklius; neteisingai kaupiama informacija apie vežant keleivius priemiesčio maršrutais patiriamas sąnaudas ir gaunamą nuostolį; inventorizacija atliekama nesivadovaujant teisės aktų nuostatomis: neinventorizuojamas visas trumpalaikis turtas ir visi įsipareigojimai, materialiai atsakingi asmenys atskirais atvejais yra inventorizacijos komisijos nariai, nesudaryta komisija, koordinuojanti atskirų inventorizacijos

komisijų darbą, inventorizavimo aprašuose, atskirais atvejais, nėra visų privalomų rekvizitų ir įrašų, duomenys nesutikrinti su buhalterinės apskaitos duomenimis.

Rekomendacijos

Nustatytų trūkumų pašalinimui bendrovei pateikėme 6-ias rekomendacijas, iš jų 4-ias rekomendacijas bendrovė įgyvendino, 2-ų vykdymo terminas nepasibaigęs.

Visų atliktų audito ataskaitose pateikti pastebėjimai ir rekomendacijos *dėl vadovaujančių darbuotojų darbo užmokesčio nustatymo*.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu¹⁶ rekomenduojama savivaldybėms, nustatant savivaldybės kontroliuojamų įmonių vadovų (įmonės vadovo ir jo pavaduotojų) darbo užmokesčio nustatymo tvarką, vadovautis šio nutarimo nustatytais reikalavimais, pagal kuriuos vadovų mėnesinė alga susideda iš atitinkamai nustatytų pastoviosios dalies (koeficientais) ir kintamosios dalies (priklausančios nuo įmonės veiklos rezultatu), vadovų pavaduotojų alga – 10–20 proc. mažesnė.

Bendrovių valdybos, nustatydamos atlyginimus bendrovių vadovams, nesivadovavo minėtomis Vyriausybės nutarimo rekomendacijomis. Audituotų UAB „GRAUDUVA“, UAB „PANEVĖŽIO BŪSTO“ ir UAB „PANEVĖŽIO AUTOBUSŲ PARKO“ vadovams nustatyti fiksuoti bendrovių darbuotojų vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių dydžių pareiginiai atlyginimai. Atkreiptinas dėmesys, kad Savivaldybės administracijos darbuotojai, paskirti bendrovių valdybų nariais, nustatant bendrovių generalinių direktorių darbo užmokestį, nebuvo įgalioti vadovautis minėtu Vyriausybės nutarimu.

Įgyvendinus Vyriausybės rekomendacijas ir bendrovių vadovaujančių darbuotojų atlyginimus susiejus su bendrovių veiklos rezultatais, būtų sudarytos tinkamos prielaidos efektyvesnei ir rezultatyvesnei bendrovių veiklai.

Tarnyba apie neatitikimą informavo Savivaldybės administraciją, kuri įsipareigojo iki 2017-07-01 atsižvelgiant į Vyriausybės rekomendacijas parengti metodiką, kuria bus nustatyti pastoviosios ir kintamosios dalies vertinimo kriterijai, jų taikymo sąlygos.

Svarbu paminėti, kad UAB „GRAUDUVA“ ir UAB „PANEVĖŽIO BŪSTO“ auditų ataskaitose buvo pateikti pastebėjimai ir rekomendacijos *dėl kainų ir teikiamų atlygintinų paslaugų įkainių nustatymo*.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo¹⁷ 16 str. 2 d. 37 p. nurodyta, kad Savivaldybės tarybos išimtinė kompetencija *inter alia* yra kainų ir tarifų už savivaldybės kontroliuojamų įmonių, biudžetinių ir viešųjų įstaigų (kurių savininkė yra savivaldybė) teikiamas atlygintinas paslaugas ir keleivių vežimą vietiniais maršrutais nustatymas, centralizuotai tiekiamos šilumos, šalto ir karšto vandens kainų nustatymas (tvirtinimas) įstatymų nustatyta tvarka, vietinių rinkliavų ir mokesčių tarifų nustatymas įstatymų nustatyta tvarka.

Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas¹⁸, kuriuo savo veikloje vadovaujasi ir savivaldybių kontroliuojamos įmonės, nereglamentuoja kainų už teikiamas atlygintinas paslaugas nustatymo klausimo.

Dėl šių įstatymų normų aiškinimo audito metu kreipėmės tarnybinės pagalbos į Lietuvos Respublikos teisingumo ministeriją, kuri, remdamasi Konstitucinio teismo nutarimu, pateikė nuomonę, kad kainų ir tarifų už savivaldybės kontroliuojamų įmonių, savivaldybės biudžetinių ir viešųjų įstaigų (kurių savininkė yra savivaldybė) teikiamas atlygintinas paslaugas nustatymas yra išimtinė savivaldybės tarybos kompetencija, kurios savivaldybės taryba negali perduoti jokiai kitai savivaldybės institucijai ar įstaigai. Ši nuostata yra imperatyvi ir vertintina kaip speciali norma, turinti pirmenybę kitų teisės aktų, be kita ko, reguliuojančių sprendimų dėl bendrovės teikiamų

¹⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-08-23 nutarimo Nr. 1341 „Dėl valstybės valdomų įmonių vadovų darbo užmokesčio“ (su vėlesniais pakeitimais) 4 p.

¹⁷ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 1994-07-07 Nr. I-533 (su vėlesniais pakeitimais).

¹⁸ Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas, 2000-07-13 Nr. VIII-1835 (su vėlesniais pakeitimais).

paslaugų kainodaros priėmimo tvarką, atžvilgiu. Atsižvelgiant į Teisingumo ministerijos nuomonę, audituotoms bendrovėms buvo pateikta rekomendacija – *teikti Savivaldybės tarybai tvirtinti kainas už bendrovės teikiamas atlygintinas paslaugas*.

Bendrovėms rengiantis įgyvendinti šią rekomendaciją ir susidūrus su teisine kolizija, Tarnybai buvo nurodytos motyvuotos priežastys, įtakojančios rekomendacijos nevykdymą. Tarnyba pakartotinai kreipėsi į Teisingumo ministeriją bei į Vidaus reikalų ir Ūkio ministerijas dėl kainų nustatymo Savivaldybės kontroliuojamose akcinėse bendrovėse. Šių ministerijų išaiškinimuose išskirtas viešųjų ir kitų (komercinių) paslaugų teikimas. Jų nuomone, viešųjų paslaugų kainas turėtų nustatyti savivaldybės taryba, o kitų (komercinių) – akcinių ar uždaryjū akcinių bendrovių valdymo organai. Savivaldybės administracija informuota apie ministerijų išaiškinimus kainų už teikiamas paslaugas nustatymo klausimu. Savivaldybės administracija įsipareigojo peržiūrėti Savivaldybės kontroliuojamų įmonių teikiamas paslaugas ir kainų už jas nustatymą.

3.5. Išvados Savivaldybės tarybai

Dėl Savivaldybės skolinimosi

Tarnyba 2016 metais parengė ir pateikė Savivaldybės tarybai išvadą dėl Savivaldybės galimybės imti ilgalaike 3772,9 tūkst. Eur paskolą paimtoms paskoloms grąžinti.

Išvada buvo pateikta surinkus įrodymus, pagrindžiančius Savivaldybės skolinius įsipareigojimus ir suteikiančius pagrindą pateikti Savivaldybės tarybai išvadą dėl galimybės imti paskolą iš kredito įstaigos. Taikyti vertinimo kriterijai – atitiktis teisės aktams, reglamentuojantiems Savivaldybės skolinimąsi 2016 metais:

- Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymui¹⁹,
- Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymui²⁰,
- Lietuvos Respublikos 2016 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymui²¹,
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintoms Savivaldybių skolinimosi taisyklėms²²,
- Savivaldybės tarybos patvirtintam Savivaldybės 2016 metų biudžetui²³.

2016 m. lapkričio 9 d. pateikta išvada, kad Savivaldybės 2016 metų skolinimosi limitai, įtakoiantys naujų paskolų ėmimą – *Savivaldybės skolos* bei *Savivaldybės metinio grynojo skolinimosi*, ir bendra finansinių rodiklių analizė pagrindžia planuojamus Savivaldybės skolinius įsipareigojimus. Savivaldybės taryba gali priimti sprendimą imti ilgalaike 3772,9 tūkst. Eur paskolą paimtoms paskoloms grąžinti.

Išvadoje Savivaldybės tarybai pabrėžta Savivaldybės administracijos atsakomybė už Savivaldybės vardu prisiimtą paskolą naudojimą pagal Savivaldybės tarybos nurodytą paskirtį teisės aktų nustatyta tvarka.

Dėl Koncesijų sutarčių pakeitimų

Tarnyba, vykdydama Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo²⁴ 27 str. 1 d. 4 p. nuostatą, kuria savivaldybės kontrolės ir audito tarnybai nustatyta pareiga rengti ir teikti savivaldybės tarybai sprendimams priimti reikalingas išvadas, suteikiančias savivaldybės tarybai pagrindą tvirtinti pagrindines koncesijos sutarties sąlygas, rengti išvadas galutiniam sutarties projektui, išnagrinėjo ir įvertino Savivaldybės administracijos parengtus Koncesijų sutarčių pakeitimo projektus:

¹⁹ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 1994-07-07 Nr. I-533 (su vėlesniais pakeitimais).

²⁰ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (su vėlesniais pakeitimais).

²¹ Lietuvos Respublikos 2016 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2015-12-10 Nr. XII-2161.

²² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-03-26 nutarimas Nr. 345 „Dėl savivaldybių skolinimosi taisyklių patvirtinimo“ (2012-03-21 nutarimo Nr. 304 redakcija su vėlesniais pakeitimais).

²³ Savivaldybės tarybos 2016-02-22 sprendimas Nr. 1-39.

²⁴ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 1994-07-07 Nr. I-533 (su vėlesniais pakeitimais)

- Papildomo susitarimo Nr. 11 prie 2007 m. liepos 3 d. Koncesijos sutarties, sudarytos tarp Panevėžio miesto savivaldybės administracijos ir UAB „Panevėžio arena“ (ankstesnis pavadinimas – UAB „Miesto arena“), projektą;
- Sutarties dėl 2005 m. gruodžio 6 d. Sveikatingumo centro statybos koncesijos sutarties²⁵ Nr. 22-888 pakeitimo projektą.

Išvadose nurodėme, kad, atlikę vertinimus, abiem atvejais reikšmingų neatitikimų Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytiems reikalavimams nenustatėme.

Savivaldybės administracijos direktorius yra atsakingas už papildomu susitarimu ir sutarties keitimu prisiimamų įsipareigojimų bei Koncesininkui suteikiamų teisių ar įgaliojimų atitikimą viešiesiems interesams. Pažymėta, kad įstatymų leidėjas, suteikdamas pareigą Savivaldybės administracijos direktoriui (suteikiančiajai institucijai) laikytis viešojo intereso principo, nepateikė viešojo intereso sąvokos. Mūsų nuomone, tai reiškia, kad įstatymų leidėjas viešąjį interesą supranta plačiai ir suteikia teisę pačiam spręsti, ar pagal kompetenciją ir įgaliojimus, nustatytus Lietuvos Respublikos teisės aktų, atitinkamos funkcijos ar veiklos sritys atitinka viešąjį interesą. Lietuvos Respublikos Konstitucinis teismas yra pasisakęs²⁶, kad viešoju interesu laikytinas ne bet koks teisėtas asmens ar grupės asmenų interesas, o tik toks, kuris atspindi ir išreiškia pamatines visuomenės vertybes, kurias įtvirtina, saugo ir gina Konstitucija: visuomenės atvirumas ir darna, teisingumas, asmens teisės ir laisvės, teisės viešpatavimas ir kt., ir tai, kas yra objektyviai reikšminga, reikalinga, vertinga visuomenei ar jos daliai.

4. TARNYBOS VEIKLOS VEIKSMINGUMAS, PRIORITETINĖS KRYPTYS

Tarnybos veiklos veiksmingumas matuojamas atlikto darbo apimtimi ir rezultatų teigiamu poveikiu.

Tarnyba įvykdė visas 2016 metų veiklos plane numatytas audito ir kontrolės užduotis, parengė ir pateikė visas Savivaldybės tarybos sprendimams priimti reikalingas išvadas dėl Savivaldybės metinių ataskaitų, dėl skolinimosi galimybių, koncesijų sutarčių keitimo.

Tarnybos veiklos veiksmingumą atspindi atlikus auditą ir kitas užduotis pasiekti tikslai, audituotų asignavimų valdytojų ir viešųjų juridinių asmenų finansinių ataskaitų didesnis informatyvumas, vidaus kontrolės ir finansų valdymo reikšmės supratimas, tikslingas lėšų ir turto panaudojimas.

Reikšmingiausiai audito veiksmingumas pasireiškia tuo, kad apie audito metu nustatytus teisės aktų pažeidimus, klaidas, netikslumus ir kitus trūkumus informuotas audituojamas subjektas juos ištaiso ir finansinėse ataskaitose išvengiama esminių iškraipymų.

2016 metais auditų metu informuotos žodžiu ir/ar raštu, įstaigos, įmonės reagavo į pateiktus pastebėjimus, taisė nustatytas klaidas ir neatitikimus, įgyvendino pateiktas rekomendacijas. Audito metu nustatytų ir nurodytų trūkumų ištaisymas sudaro sąlygas išvengti jų tolesnio pasikartojimo, skatina audituojamo subjekto darbuotojų teigiamą požiūrį į audito darbą ir kontrolės priemonių, stiprinančių audituojamo subjekto finansų valdymą, tikslingą turto naudojimą, teisingų ir vartotojo poreikius atitinkančių finansinių ataskaitų parengimą, diegimą.

Iš viso audituotiems subjektams pateiktos 179-ios rekomendacijos. Iš jų: 5-ios rekomendacijos tapo nebeaktualios dėl teisės aktų pasikeitimų ir pan., 5-ių rekomendacijų vykdymo terminai nesibaigė, o 7-ios rekomendacijos įgyvendintos tik iš dalies – atlikdami vėlesnius auditus, numatysime rizikas ir procedūras dėl šių rekomendacijų vykdymo įvertinimo. Iš 169-ų įsipareigotų įgyvendinti rekomendacijų, tinkamai įgyvendintos 155-ios rekomendacijos, arba 91,7 proc.

Suvokdami, kad tinkamas teiktų rekomendacijų įgyvendinimas didina pridėtinę audito vertę, stiprina išorės audito reikšmę Savivaldybėje ir yra prevencinė priemonė išvengti klaidų ateityje, vienu iš svarbių, prioritetinių Tarnybos uždavinių laikome audito rekomendacijų įgyvendinimo

²⁵ Koncesijos sutartis sudaryta tarp Savivaldybės administracijos, Koncesininko UAB „Šiaulių banko lizingas“ (ankstesnis Koncesininkas – UAB „Minoleta“) ir UAB „Impuls LTU“ (ankstesnė Bendrovė – UAB „Neo aljansas“)

²⁶ Lietuvos Respublikos Konstitucinio teismo 2006-09-21 nutarimas.

sistemos nuolatinį gerinimą. Tarnyba sieks, kad audituoti subjektai sparčiau įgyvendintų Tarnybos rekomendacijas, efektyviau šalintų neatitikimus.

Atsižvelgiant į Tarnybos veiklos planavimo principus, sudarant ateinančių metų veiklos planus, bus laikomasi šių prioritetinių kryptių:

pirmiausia bus planuojami ir vykdomi auditai, teisės aktais numatytoms išvadoms Savivaldybės tarybai pateikti:

- išvadai dėl pateikto tvirtinti Savivaldybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio, Savivaldybės biudžeto ir turto naudojimo;

- išvadoms pagal Savivaldybės tarybos poreikį (dėl skolinimosi, privataus ir viešojo sektorių partnerystės ir kt.);

planuojama nuosekliai tęsti 2016 metais pradėtus atlikti veiklos auditus Savivaldybės kontroliuojamose įmonėse bei Savivaldybės viešosiose įstaigose. Tarnyba sieks, kad audituojami subjektai daugiau dėmesio skirtų veiklos ekonomiškumui, efektyvumui ir rezultatyvumui; bus teikiamos rekomendacijos, kaip patobulinti veiklą, kad tai leistų sutaupyti lėšų arba sumažinti išlaidas, gerinti paslaugų kokybę, stiprinti valdymo, administracinius ir organizacinius procesus. Svarbus dėmesys bus skiriamas Savivaldybės turtinių ir neturtinių teisių atstovavimo viešosiose įstaigose, kurių dalininkė yra Savivaldybė ir akcinėse bei uždarosiose akcinėse bendrovėse, kurių akcijų valdytoja yra Savivaldybė, įgyvendinimo vertinimui.

Savivaldybės kontrolierė

Laima Skeirytė